

Riksdagens protokoll

2006/07:56

Tisdagen den 30 januari

Kl. 13.30 – 15.59

18.00 – 19.23

Protokoll
2006/07:56

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 23 och 24 januari.

2 § Meddelande om frågestund

Tredje vice talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 1 februari kl. 14.00* skulle följande statsråd närvara:

Utbildningsminister Lars Leijonborg (fp), statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m), jordbruksminister Eskil Erlandsson (c), statsrådet Åsa Torstensson (c) och statsrådet Tobias Billström (m).

3 § Meddelande om aktuell debatt

Tredje vice talmannen meddelade att på begäran av Vänsterpartiets riksdagsgrupp skulle en aktuell debatt om a-kassan anordnas *torsdagen den 15 februari kl. 12.00*.

Från regeringen skulle arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m) delta.

Den inkomna skrivelsen hade följande lydelse:

Till talmannen

Begäran om aktuell debatt från Vänsterpartiet

Med anledning av flykten från a-kassan begär Vänsterpartiet aktuell debatt. Sedan de stora höjningarna av a-kasseavgiften blivit kända kommer det nu in alarmerande rapporter från de fackliga organisationerna kring att medlemmarna säger upp sitt medlemskap i a-kassan och i facket. Ännu finns ingen samlad statistik på problemets omfattning, men många a-kassor rapporterar att de blir nedringda av oroliga medlemmar.

När människor lämnar a-kassan och facket antingen på grund av låga inkomster eller låg risk för arbetslöshet, så blir inkomstryggheten ojämnt fördelad i samhället. Vi står inför en situation där en stor grupp människor, framför allt ungdomar och kvinnor och andra med låga inkomster, kommer att stå utan försäkringsskydd vid arbetslöshet. Det påverkar inte bara dessa grupper, utan alla löntagare vars löner är beroende av ersätt-

ningsnivån i arbetslöshetsförsäkringen. Att människor lämnar a-kassan innebär både en minskad trygghet för den enskilde och en urholkning av försäkringens finansiering och legitimitet. De sociala och samhällsekonomiska konsekvenserna av detta kan komma att bli mycket kännbara.

Anslutningsgraden till fack och a-kassa är mycket hög i Sverige. Det är en grundförutsättning för den svenska kollektivavtalsmodellen och den enskildes ekonomiska trygghet. Menar regeringen allvar med att kollektivavtalsmodellen ska fortsätta gälla på svensk arbetsmarknad är det också ett politiskt ansvar att se till att grundförutsättningarna för denna arbetsmarknad inte urholkas.

Stockholm den 23 januari 2007

Vänsterpartiets riksdagsgrupp

Alice Åström

Gruppledare

4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2006/07:226

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:226 Jämställda löner
av Esabelle Reshdouni (mp)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 1 februari 2007.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 22 januari 2007

Justitiedepartementet

Nyamko Sabuni (fp)

Enligt uppdrag

Cecilia Bergman

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2006/07:259

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:259 Stödet till ny-, om- eller tillbyggnad av icke-statliga kulturlokaler
av Lars Wegendal (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 20 februari 2007.

Skälet till dröjsmålet är hög arbetsbelastning.

Stockholm den 26 januari 2007

Kulturdepartementet

Lena Adelsohn Liljeroth (m)

Enligt uppdrag

Knut Weibull

Expeditions- och rättschef

Anf. 1 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Peter Eriksson har frågat mig dels vilka åtgärder jag avser att vidta för att ändra lagstiftningen i syfte att möjliggöra enskilda eller kollektiva initiativ för samåkning av den typ som bland annat bedrivs i byn Pålänge utanför Kalix, dels vilka åtgärder jag avser att vidta för att uppmuntra fler liknande initiativ i landet.

Till att börja med vill jag säga att jag är fullt medveten om problemen med transportförsörjningen i glesbygd. Långa avstånd och en liten befolkning gör det ofta svårt att kunna åstadkomma en tillräckligt bra kollektivtrafik. Beroendet av transporter med bil blir därför ofta stort.

Den verksamhet som pågår i Pålänge beskrivs som att det är ett antal personer som på en Internetsida meddelar att de ska köra till en ort och att andra meddelar att de skulle vilja åka med dit. Verksamheten skiljer sig i princip inte från den som en tidning bedriver när den tar in eftertextannonser. Uppgifterna kan bland annat användas för att organisera transporter som inte anses som yrkesmässig trafik, till exempel för samåkning till och från skolor och arbetsplatser. Ett problem är att uppgifterna även kan användas av den som utan tillstånd vill bedriva en trafik som egentligen är tillståndspliktig yrkestrafik.

För yrkesmässig trafik finns särskild reglering. Med yrkesmässig trafik avses bland annat trafik med personbilar när bil och förare mot betalning ställs till allmänhetens förfogande för persontransporter. Det finns flera skäl till denna reglering. Den som erbjuder transporter bör uppfylla vissa trafiksäkerhetskrav, exempelvis en säker bil, körkort, körvana och nykterhet. För taxi- och busstrafiken finns kontrollmekanismer för att garantera detta. Kravet på taxiförarlegitimation utesluter exempelvis enligt vissa regler förare som dömts för vålds- och sexualbrott. Det är väsentligt från ett trygghetsperspektiv. En annan aspekt är försäkrings-skyddet för passagerarna och vilket ansvar bilägaren eller bilföraren har för dessa.

Regleringen av persontransporter på väg syftar också till att garantera rimliga och rättvisa konkurrensförhållanden så att taxi- och busstrafiken inte tvingas att konkurrera med "privatåkare" som kanske inte betalar skatt för ersättningen från sina passagerare och kanske inte heller följer säkerhetsrelaterade regler.

Det faktum att persontransporterna av flera skäl behöver vara reglerade får naturligtvis inte innebära att en vettig och praktisk samåkning ska vara omöjlig att utföra lagligt. I dagens reglering finns därför bestämmelser som undantar samåkning till och från arbetsplatser, skolor och liknande från tillståndsplikten. Det kan dock inte uteslutas att det finns goda skäl att göra undantagen mer omfattande. En sådan förändring av regleringen måste dock ske på ett sådant sätt att resenärernas säkerhet och konkurrensneutraliteten inte äventyras.

Min utgångspunkt är att enskilda och kollektiva initiativ i största möjliga mån bör uppmuntras, stödjas och inte hindras. Regeringens ambitioner om regelförenkling syftar givetvis även till att underlätta livet för enskilda individer och grupper av människor. Min avsikt är därför att på

lämpligt sätt låta undersöka om yrkestrafiklagstiftningen bör och kan ändras med anledning av detta.

Vägverket och Banverket har tidigare fått i uppdrag att ta fram ett nationellt handlingsprogram för kollektivtrafikens långsiktiga utveckling. I det ingår även att initiera ett utvecklingsarbete med åtgärder som syftar till förbättrad kollektivtrafik i glesbygd. Jag utgår ifrån att man inom ramen för det här arbetet också behandlar den typ av verksamhet som finns i Pålänge. Jag ser därför för närvarande inte några skäl till att vidta ytterligare åtgärder för att uppmuntra fler liknande initiativ.

Anf. 2 PETER ERIKSSON (mp):

Fru talman! Jag får tacka för svaret.

Vi vet att alla miljöproblem är globala. Men alla utsläpp är lokala, och ska man göra någonting åt dem måste man också göra någonting åt frågorna i varje enskilt land, i varje enskild stad och by och som enskild människa. Det är väl det som är dilemmat i miljöpolitiken, totalt sett.

Men här handlar det också om frågan: Hur klarar vi en vettig transportförsörjning för människor som bor i landsbygden och glesbygden runt om i Sverige? På många av de här orterna finns det inga rimliga möjligheter att ha en modern och praktisk kollektivtrafik med tunnelbana eller bussar som går en gång i kvarten, som här i Stockholm, eller något liknande. Då tycker jag att vår uppgift som politiker måste vara att inte göra det svårt för människor när de nu försöker hitta lösningar. Jag tycker därför att det är väldigt spännande när Vägverket tillsammans med lokala bybor försöker hitta en modern lösning där man använder Internet och ny teknik. Man försöker hitta tekniska lösningar för att passa ihop tider när människor vill åka och få en samåkning som fungerar.

Men i det här fallet har Vägverket och de lokala byborna nu delvis fått en fundering som gör att de är lite oroliga. Länsstyrelsen i Norrbotten, åtminstone en enskild tjänsteman, har uttalat att det här kanske inte är i enlighet med den lagstiftning som finns. Det har också uttalats en oro från buss- och taxirörelser när diskussionen har kommit i gång. Däremot får man säga att Länstrafiken i Norrbotten hela tiden har varit positiv till försöket. Där menar man att det kanske kan leda till ett ökat bussåkande.

Men totalt sett har det här gjort att många ute i byn undrar: Vad innebär det här? Är jag kanske kriminell när jag tar emot tio kronor av den som samåker med mig eller, vice versa, när jag betalar och åker med någon annan? Vi tycker ju att vi gör någonting bra när vi minskar utsläppen och det blir en mer praktisk resa som gör att man kanske inte måste vara inne i stan hela dagen som man måste om man ska ta bussen in på morgonen och åka tillbaka på eftermiddagen.

Det vore väldigt bra om vi kunde få ett ordentligt svar. Det är ju också många andra byar som nu tittar på det här och undrar: Kan vi göra någonting liknande, för det här verkar väldigt praktiskt, och det fungerar?

Så om vi kunde få ett svar från politiken eller juridiken om hur det här faktiskt förhåller sig vore det väldigt bra. Ministern säger många saker i svaret, å ena sidan så och å andra sidan så. Jag tolkar det ändå som att ministern vill att det här ska kunna fungera i framtiden. Frågan är då om jag ska tolka det som att vi snart från ministern och departementet kommer att få ett rejält konkret svar på om det här är en lösning som vi

kan jobba vidare på eller om det krävs lagändringar och i så fall vad ministern kommer att föreslå.

Prot. 2006/07:56
30 januari

Anf. 3 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Jag vill återkoppla till själva interpellationen. Jag tycker att det är bra att Peter Eriksson ställer den. Den fångar upp människors oro i en vanlig vardag som ska fungera för dem. Det är precis som Peter Eriksson säger. Det är inte enbart att vi har ett medansvar utifrån miljöaspekter. Det här har också både ekonomiska och sociala aspekter för de människor som bor i Pålänge. Det vill jag poängtera med tanke på att kollektivtrafik har sina begränsningar så fort vi finns i kommuner utanför de större städerna.

Peter Eriksson undrar över vad konsekvensen blir. Jag är orolig för om lagstiftningen skulle vara otydlig huruvida det är lagligt för människorna i Pålänge att bedriva den här samåkningen eller inte. Jag vill inte lagstifta om det inte behövs en förändring av lagstiftningen. Däremot tänker jag ta initiativ till att se över de tveksamheter både från länsstyrelse och representanter från Vägverket som Peter Eriksson hänvisar till och se om lagstiftningen är så otydlig att folk ska behöva känna oro i fråga om man begår något olagligt eller inte. Det initiativet tänker jag börja med att göra. Som sagt, jag vill inte förändra eller krångla till lagstiftning om det inte är nödvändigt.

Anf. 4 PETER ERIKSSON (mp):

Fru talman! Det tycker jag är bra. Det allra bästa är om vi kan få ett klartecken om att det inte är något problem med frågan och att det bara är att fortsätta. Det kan leda till en väldigt positiv utveckling, att människor får bättre möjligheter att samåka och se till att man får en bra transport även från ganska små byar i framtiden. Jag kände en liten oklarhet i tolkningen av svaret. Det var lite å ena sidan, å andra sidan och bu och bä. Därför skulle det vara bra om man fick ett rakare besked om att ni ska kolla det här och sedan så fort som möjligt komma fram till ett resultat om huruvida det behövs en förändring och i så fall vad det skulle vara. Men det är så jag tolkar svaret nu, att vi ganska snart får ett besked från departementet och Åsa Torstensson om det här är lagligt eller inte.

Anf. 5 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Peter Eriksson ser kanske den mening som är det konkreta svaret. Där står det att jag på lämpligt sätt tänker låta undersöka om yrkestrafiklagstiftningen bör och kan ändras i syfte att göra det enklare och tydligare för just de människor som har tagit initiativ i Pålänge så att de inte behöver vara oroliga. Det handlar om den kreativa utveckling som vi behöver i flera delar av landet. Då behöver vi ha en klar och tydlig lagstiftning. Är den otydlig, eller är det bara så att det i dag är diskussioner som inte de facto har en relation till lagstiftning? Det är därför som svaret är skrivet som det är.

Anf. 6 PETER ERIKSSON (mp):

Fru talman! Det är utmärkt. Då förväntar jag mig att det kommer ett sådant besked till både Vägverket och Pålängeborna, gärna till mig

Svar på
interpellationer

också, så vi får reda på hur det var med vår lagstiftning på det här området, om det behövs några förändringar i framtiden och att det kommer så fort som möjligt.

Anf. 7 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):
Fru talman! Det lovar jag, så snabbt som möjligt.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellationerna 2006/07:162 och 231 om klimat och infrastruktur i Bohuslän

Anf. 8 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Wiwi-Anne Johansson har frågat mig hur jag kommer att agera för att järnvägstrafiken ska öka och inte minska som en del av Sveriges politik för att minska utsläppen av växthusgaser.

Wiwi-Anne Johansson har också frågat vad jag avser att göra för att de hotade järnvägslinjerna som till exempel Bohusbanans sträcka Smedberg–Strömstad inte ska läggas ned utan tvärtom utvecklas och vara en del av ett hållbart transportsystem med minskade utsläpp som följd.

Karin Svensson Smith har frågat mig vilka initiativ jag avser att ta i det aktuella området och i Sverige för att järnväg och sjöfart ska ta en del av det gods som i dag transporteras med lastbil.

Karin Svensson Smith har också frågat mig vilka initiativ jag avser att ta för att värna den persontrafik som finns på Bohusbanan och öka densamma längs hela spårsträckan.

Jag har valt att besvara båda interpellationerna i ett sammanhang.

Hela transportsektorn står inför en stor utmaning för att målet om ett grönt transportsystem som en del av ett hållbart och modernare Sverige ska nås. Det är avgörande att transportsektorn i större utsträckning bidrar till att utsläppen av koldioxid och andra klimatpåverkande gaser minskar. Järnvägen spelar här en självklar roll. Vi har en i många avseenden väl fungerande järnvägstrafik i Sverige i dag. Jag är övertygad om att den kan bli både effektivare och attraktivare och spela en ännu viktigare roll i ett hållbart transportsystem.

Ökad konkurrens ger högre effektivitet, kvalitet och lyhördhet inför konsumenternas krav. Därför bör på sikt marknaden för persontransport på järnväg öppnas för konkurrens. EU har självklart en roll att spela här. På nationell nivå finns mycket att göra för att förbättra järnvägens attraktivitet. Utifrån detta perspektiv är det viktigt att man kan lita på att tågen går i tid och att restiderna förkortas så att människor hellre väljer att pendla med tåg än med bil. Godstransporterna på järnväg måste bli ännu effektivare genom exempelvis förbättrade omlastningsmöjligheter.

Jag är övertygad om att en god infrastruktur är en viktig förutsättning för företagen i Sverige att kunna göra sig gällande på en allt tuffare marknad. Det är i sin tur en förutsättning för att möjliggöra skapande av arbetstillfällen och tillväxt i hela vårt land. Dessutom bidrar en väl underhållen infrastruktur till att minska vår påverkan på miljön.

Regeringen har därför nyligen inlett arbetet med en ny planeringsomgång för transportinfrastrukturen som ska avse perioden 2010–2019. Som ett första steg har ett antal centrala myndigheter fått i uppdrag att utarbeta ett underlag för en kommande proposition om infrastruktur. När riksdagen sedan beslutat med anledning av förslagen i propositionen kommer ett skede då en mer konkret diskussion om prioritering av olika åtgärder äger rum innan regeringen slutligen fastställer de nationella väg- och järnvägsplanerna.

Regeringen är angelägen om att det regionala utvecklingsarbete som bedrivs i länen tas till vara. Jag vill därför att en aktiv dialog förs med samtliga län eller regionala självstyrelseorgan. Västra Götalandsregionen är en av två regioner som erbjuds att bidra med ett sammanhållet regionalt underlag för infrastrukturen.

Regeringen har även gett Banverket i uppdrag att revidera den nu gällande nationella banhållningsplanen för perioden 2004–2015. Vi får genom det en bättre kvalitet på kostnadsberäkningar för olika projekt. Banverket ska inkomma med förslag till reviderad plan senast den 18 juni i år.

Förutsättningarna för järnvägstrafik förändras med tiden, och det är därför rimligt att Banverket löpande prövar omfattningen och standarden på det statliga järnvägsnätet. Men jag är inte beredd att medverka till nedläggningar av banor med väl fungerande trafik. Bohusbanans framtid kommer säkerligen att bli föremål för fortsatt diskussion i de processer som jag nyss har nämnt, och jag välkomnar en sådan diskussion.

Då Wiwi-Anne Johansson, som framställt interpellation 2006/07:162, anmält att hon var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav tredje vice talmannen att Jacob Johnson i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 9 JACOB JOHNSON (v):

Fru talman! Jag får på vägnar av Wiwi-Anne Johansson, som tyvärr är förhindrad att delta i dag, tacka infrastrukturminister Åsa Torstensson för svaret. Åsa Torstensson säger i sitt svar inledningsvis att järnvägen spelar en självklar roll för att transportsektorn ska bidra till minskade utsläpp av koldioxid och andra klimatpåverkande gaser. Jag kan bara instämma i den bedömningen.

Infrastrukturministern argumenterar sedan för ökad konkurrens inom transportsektorn och underförstått för järnvägstrafiken. Vi i Vänsterpartiet delar inte alliansens övertro på konkurrens som avgörande för effektiva, attraktiva och hållbara transporter. Vi menar att erfarenheterna hittills av konkurrensutsättning av järnvägstrafiken knappast är särskilt goda. Tvärtom ser vi våra järnvägar som en grundläggande del av samhällets fysiska infrastruktur som vi anser ska ägas och drivas i offentlig regi.

Wiwi-Anne Johanssons interpellation handlar också om Bohusbanan och andra hotade järnvägssträckor som är i behov av upprustning och underhåll. Nu senast illustrerades behovet av det skred som före jul förstörde såväl Bohusbanan som E 6:an utanför Munkedal. Wiwi-Anne Johansson har frågat infrastrukturministern specifikt vad hon avser att göra för att de här banorna ska kunna räddas och utvecklas.

I denna del av sitt svar är Åsa Torstensson mycket undvikande. Hon hänvisar till en ny planeringsomgång för transportinfrastrukturen, en kommande proposition, uppdrag till Banverket med mera.

Banverket har ju tidigare gått igenom 55 bansträckor som kallas för lågtrafikerade. Eftersom de medel som staten har anvisat inte räcker har verket flaggat för att 17 järnvägssträckor, däribland Bohusbanan, under en fyraårsperiod kommer att läggas ned på grund av bristande anslag. Även om dessa banor inte alltid används i stor utsträckning i dag är det ett stort resursslöseri att avskaffa redan befintlig infrastruktur. I stället bör vi se värdet i att försöka utnyttja den här infrastrukturen som vi redan har betalat för. Den största investeringen är redan genomförd i och med att banan finns där.

Vi behöver ett ekologiskt hållbart transportsystem, och här utgör järnvägen ett modernt, effektivt och miljövänligt sätt att förflytta både gods och människor.

Banverket har också i sin framtidsplan för perioden 2004–2012 redogjort för att det under planperioden saknas 8 miljarder kronor för banunderhåll med mera, och man vill minska tågförseningarna med 50 %. Vi i Vänsterpartiet har beaktat det i vårt budgetalternativ för 2007 och anslagit nödvändiga medel för det.

I sitt svar säger sig Åsa Torstensson inte vara beredd att anslå ytterligare medel, och det oroar mig mycket. Den slutsats som man tyvärr måste dra av ministerns svar är att Bohusbanans sträcka mellan Smedberg och Strömstad kommer att läggas ned med nuvarande regeringspolitik.

Regeringen har dock naturligtvis chansen att ändra sig. Ni missade chansen att stödja vårt förslag i samband med budgeten för 2007, men ni kan rätta till det misstaget i en tilläggsbudget eller i den kommande vårpropositionen.

Anf. 10 KARIN SVENSSON SMITH (mp):

Fru talman! Även jag tackar ministern för svaret på de frågor jag ställt i interpellationen.

Utgångspunkten i den här interpellationen är det samarbete som Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet hade förra mandatperioden kring propositionen *Infrastruktur för ett hållbart transportsystem*. Jag har inte sett någon annan rubrik på den infrastrukturpolitik som alliansen ämnar lägga fram, och jag är nyfiken vad den kommer att bli.

I regeringsförklaringen står det att klimathotet är vår generations ödesfråga. Man kan ju inte klaga på de negativa nyheter som uppmärksammar oss på att vi inte kan fortsätta bedriva den trafik som vi har gjort hittills. Därför blir jag lite förvånad när jag ser den budgetproposition för utgiftsområde 22 som regeringen lämnade i höstas. Den handlar framför allt om vägar och järnvägar, och i den stod det att i regeringens översyn skulle en större andel av investeringarna ske inom vägsektorn.

Nu undrar jag om ministern kan förklara hur det här hänger ihop med att klimathotet är vår generations ödesfråga. Mer vägtrafik kommer ju att göra problemet värre i stället för lindrigare!

Miljömålsrådet har i sin redovisning till oss riksdagsledamöter konstaterat att man har fått justera klimatmålet då man tror att det är svårt att uppnå våra egna målsättningar. Mest beror det på att vägtrafiken ökar,

särskilt den tunga trafiken. Var och en av oss som studerat vad som faktiskt skedde i Bohuslän såväl före Munkedalsraset som efter kan konstatera att mängden lastbilar är enorm.

Jag undrar vilka initiativ ministern ämnar ta för att mer gods ska gå med sjöfart eller järnväg. Det frågade jag om i interpellationen, och jag kan inte se att jag fått något svar.

Det finns ett förslag om att använda hamnen i Halden. Mycket av transporter till och från Norge skulle kunna gå längs kusten. Vi skulle kunna använda Norge–Vänerlänken för att ta hand om en del av den godstrafik som i dag belastar såväl vägarna i Bohuslän som klimatet med sina avgaser.

För att detta ska bli fallet krävs att infrastrukturen inriktas på det men också att de ekonomiska spelreglerna blir sådana att de som köper transporter hellre kombinerar vägtrafik med sjöfart och järnväg än använder lastbil hela sträckan.

Kilometerskatt resonerade och beslutade vi om i riksdagen strax före valet. Har regeringen för avsikt att återkomma med ett förslag om antingen detta eller något annat ekonomiskt styrmedel som i större utsträckning beaktar klimatet så att transportören väljer det både effektivaste och klimatvänligaste sättet att transportera sina varor?

Jag nöjer mig med de två frågorna så länge.

Anf. 11 MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c):

Fru talman! Det är bra att dessa frågor kommer upp. E 6:an är en hårt trafikerad väg – året om, men naturligtvis allra mest och värst på sommaren. Här är järnvägen ett mycket viktigt alternativ. Den borde vara så väl utbyggd att den sågs som ett förstahandsval av alla och i första hand av den tunga trafiken. Det skulle vara positivt för både människan och miljön.

Att infrastrukturministern nu visar att hon tar frågan på allvar är mycket positivt. Att vi kommer att kunna se en utveckling av banan i stället för en avveckling gläder oss alla som bor runt E 6:an.

Men, fru talman, E 6:an kommer trots detta att vara en hårt trafikerad riksväg. Lastbilar på väg till och från Norge, sommargäster som ska fram och tillbaka, turister, människor som ska till och från jobbet – allt detta blir ett ständigt flöde av bilar. Att det var besvärligt före raset vet vi, och nu är det ännu värre. Vi väntar spánt på en fullskalig utbyggnad.

Man ska väl inte gradera de stopp som uppstår på E 6:an, men jag vill ändå påminna om flaskhalsen i och runt Tingstadstunneln. För inte så många år sedan var den igenkorkad på morgonen och kvällen, men nu är det få timmar som det går bra att bara åka rätt igenom tunneln.

Jag undrar därför om ministern har något att säga om en ny över- eller underfart vad gäller Götaälvsbron. Finns det något hopp för oss som bor i och runt Göteborg?

Anf. 12 TINA EHN (mp):

Fru talman! Vi påstår alla här att det är viktigt och nödvändigt att transportsektorn minskar utsläppen av koldioxid och andra klimatpåverkande gaser. Helt enkelt är det inte. På något vis ska samhället ställa upp på de åtgärder som behövs och som kommer att kosta.

Samtidigt som klimatet har varit på dagordningen i alla medier varje dag sedan ett par månader tillbaka och vi förstår att både globala och lokala beslut som styr åt rätt håll är av vikt finns det tveksamheter om vad som är effektivast att satsa på. En sak är väldigt klar, och det är att järnvägen är synnerligen energieffektiv. Den är en del av lösningen för transportsamhället och transporterens påverkan på miljön och på den luft vi och andra levande varelser andas och behöver. Vi kommer inte att acceptera att kommande generationer som växer upp ska börja livet med skador på lungvävnaden på grund av att vår generation tvekar att göra de viktiga och riktiga satsningarna.

Vi har ett behov av ett fungerande vägnät – ja, det har vi. Men om nu den ökande trafiken bidrar till en förändring av våra livsförutsättningar sågar vi av den gren vi sitter på om vi enbart ser stora vägar som lösningen när det gäller transporter.

Vi behöver järnvägarna, även de som anses lågtrafikerade. Att ständigt höra om hotet om nedläggning av norra Bohusbanan är i sanning svårt att få ihop med allt tal om miljöåtgärder.

Om järnvägen är pålitlig och utbyggd kommer flera att använda sig av den. Om det dessutom går att flytta över den tunga transporten till tåg vinner miljön, vägarna och vi människor på det. Bohusbanan är en järnvägssträcka som kan bli ännu effektivare och ännu tillgängligare. Det finns även, som jag förstått det, ett intresse från Norge av en koppling till det norska järnvägsnätet.

E 6 är en transportsträcka för både gods och människor i dag. Järnvägen har på denna sträcka egentligen redan ett underlag för sin verksamhet. I dag går det i genomsnitt en långtradare varannan minut genom Bohuslän. Är det meningen att det ska vara så? Är det något som vi inte kan ändra på? Ska vi bara bygga nya och större vägar när de gamla inte räcker till? Bohuslän fick E 6, Dalsland fick järnvägen – ett gammalt politiskt beslut, en överenskommelse som man inte kan ändra på. Är det så? Jag har inte riktigt respekt för det. Det har hänt något, för jag har förstått att alla smarta och hållbara lösningar är det som vi nu måste satsa på.

I samband med raset i Munkedal har det sagts att andra projekt kan få stå tillbaka. Jag frågar infrastrukturminister Åsa Torstensson: Vilka kan det vara i så fall? Det finns ett orosmoment i Strömstad, där kommunen har en vision om att bygga en ny infart till staden. Man kanske vill ta en del av banvallen där. Kan du som minister, dessutom boende i Strömstad, tala om hur du ser på hotet mot banvallen?

Ministern säger att hon inte är beredd att medverka till nedläggning av banor med väl fungerande trafik. Anser du att Bohusbanan är en bana med väl fungerande trafik? Jag tänker förstås på Bohusbanan som den var före raset i december. Just nu är arbetet i full gång med att få både järnvägen och vägen att bli framkomliga igen. Jag tror verkligen att ministern har varit med och gjort allt hon kan för att hitta snabba, stabila och säkra lösningar efter den olycka som inträffade i Munkedal i december. Succén med X 2000 mellan Strömstad och Uddevalla skulle i alla fall jag vilja se återupplivad.

Anf. 13 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Först och främst tror jag att det är otroligt viktigt att vi uppenbarligen är överens om vilket stort värde järnvägen har framgent, dels miljömässigt, dels med tanke på det nya beteende som människor har – man kan bo på ett ställe och verka på ett annat. De större arbetsmarknadsregionerna utvecklas. Jag tror att järnvägen kommer att ha en väldigt stor del i utvecklingen av arbetsmarknadsregionerna på ett sätt som vi kanske inte kan identifiera i dag.

Jag vänder mig framför allt till Karin Svensson Smith, eftersom ni övriga inte var med tidigare, vad gäller den tidigare regeringens prioriteringar i budgetplanen. Det är trots allt i ärlighetens namn så att Banverket nu identifierar behoven och mycket tydligt har klargjort för mig att det finns ett stort behov av underhåll av befintliga banor. Den tidigare regeringen och Karin Svensson Smith – oberoende av om du satt som representant för Vänsterpartiet eller Miljöpartiet – fokuserade i väldigt stor utsträckning på nyinvesteringar och nybyggnad av järnvägar. Det är gott nog. Men det som Banverket har problem med är underhåll – akut underhåll i många delar av landet. Det förhindrar en naturlig arbetsmarknadsregionsutveckling men också det flöde som innebär att människor lämnar bilen och väljer kollektivtrafiken, väljer att gå över till att nyttja järnvägen. Det är ett problem. Jag kommer att ha fokus på det så att vi kan skapa bättre förutsättningar för gott underhåll av den järnväg vi redan har.

För att skapa tillväxt i alla delar av landet har vi behov av både järnväg och vägar, för i stora delar av landet finns inte järnvägar som alternativ. Därför måste vi ha fortsatt fokus på miljöbränsle och utveckling av moderna bilar. Vi behöver bilen för att kunna skapa tillväxtkraftiga miljöer i alla delar av landet. Det som vi nu har prioriterat i regeringen är den samlade planeringsprocessen fram till 2019. Jag har gett Västra Götalandsregionen uppdraget att ta sig an detta och de har antagit det.

Vi ska fånga upp nya resemönster och fokusera på de olika trafikmålen, så att vi kan identifiera miljöprioriteringarna och jämställdhetsaspekterna, till exempel kvinnors beteendemönster då de söker jobb och väljer att bo på ett annat ställe. Samtidigt måste vi ha ett samlat grepp på den regionala utvecklingen, kopplat till näringslivet och dess behov av arbetskraft.

Bohusbanan kommer in i Västra Götalandsregionens samlade planeringsansvar i den helhet som alla järnvägar ska finna sin roll i. Det gör att mitt svar är en hänvisning till den planeringsprocess som har påbörjats. Jag tror att just på grund av att vi blickar fram till 2019 kommer järnvägen, i det här fallet Bohusbanan, att fångas in i en mycket tydligare framåtsyftande process.

Anf. 14 JACOB JOHNSON (v):

Fru talman! Jag uppfattar att Åsa Torstensson i svaret hänvisar till den kommande planen för 2010–2019, att det är då Bohusbanan ska beaktas. Det vill säga att det kommer att dröja tre fyra år innan regeringen lämnar besked. Jag tycker inte att det går att vänta så länge. Vi har ju en bana som går genom ett befolkat stråk i Bohuslän, som går naturligt mellan orterna. Jag tycker nog att regeringen måste skynda på sitt ställningstagande.

Ministern säger också att hon vill skapa förutsättningar för underhåll, men har inte kommit in på den springande punkten och något som Banverket efterlyser, nämligen ett större anslag till Banverket för underhållet. Jag återupprepar att vi i Vänsterpartiet i vårt budgetalternativ anslog medel just för dessa åtgärder.

Jag hoppas avslutningsvis att regeringen kan ta detta till sig och snabbare prioritera de viktiga järnvägstransporterna just av de skäl som ministern själv angav, nämligen både miljöskäl och för att underlätta arbetspendling.

Anf. 15 KARIN SVENSSON SMITH (mp):

Fru talman! Jag noterade i svaret från ministern att regeringen själv ska fastställa de nya planerna för Vägverket och Banverket. Det innebär att man inte har för avsikt att gå fram till riksdagen med en proposition och inte heller anslå mer medel, utan att man omfördelar inom den budgetram på 381,5 miljarder som nu finns i framtidsplanerna.

Det här kan verka stort och abstrakt, men det betyder att där finns ett litet räkneproblem. Om regeringen säger till oss i riksdagen att det ska bli ett större utrymme för väginvesteringar och ministern också säger att Banverket ska få större utrymme för banunderhåll, vad är det då som ska stryka på foten? Är det vägunderhållet eller är det järnvägsinvesteringarna som regeringen tänker dra ned på? Om summan är konstant undrar jag: Är det Norge–Vänerlänken som ska stryka på foten eller är det Citybanan i Stockholm? Hur får ni ekvationen att gå ihop? Vi har bytt regering i Sverige, men matematiken är fortfarande densamma – det måste gå ihop i slutändan. Jag är tacksam att få en bättre redovisning av detta.

Det gröna inslaget under den förra mandatperioden och också dessförinnan innebar att man flyttade pengar från väg till järnväg. Tidigare innebar satsningen att för varje krona som gick till järnväg gick två kronor till väg. Vi skiftade det förhållandet gradvis och tillsammans med Miljöpartiet som en pådrivande part, så att man nu kan säga att det går dubbelt så mycket investeringar till järnvägen som till vägarna. Detta vill ni ändra på. Förklara igen hur detta har att göra med det som står i regeringsförklaringen om att klimathotet är vår generations ödesfråga!

Jag vill insistera på att få ett svar på frågan om medel. Transportköpare bedriver inte ideell verksamhet. Man kan ta etiska hänsyn, men priset på transporten spelar en stor roll för vilken transport som blir av. I dag är det oftast billigare att använda lastbil hela vägen än att lasta om till järnväg eller sjöfart, oavsett om det är via en hamn i Halden eller via en omlastningscentral i Hallsberg. Då är det inte så konstigt att lastbilarna finns i den omfattning Tina Ehn nämnde. Det måste bli en ändring på det. Annars kan vi aldrig klimatanpassa transporterna. Vad kommer regeringen att göra med förslaget till kilometerskatt som Sika och Vägverket ska lägga fram om någon månad?

Inte bara vi i Miljöpartiet vill veta detta utan det gäller alla som ser detta. Det är alla som bor i Bohuslän. Det finns de som undrar hur det ska bli med verksamheten i Lysekil. De vill veta vilken infrastruktur de ska lita på. Jag har all respekt för att detta är svårt. Jag vet eftersom jag har varit inblandad tidigare. Men de måste få veta om verksamheten ska finnas kvar. Varsel har lagts, och vi behöver få svar på frågorna.

SJ behöver veta om man kan fortsätta att planera för X 2000-trafik till Strömstad. Den sträckan marknadsfördes mycket bra i den landsända jag bor. Det sades att i stället för att flyga till Medelhavet och förstöra klimatet skulle vi ta tåget till Strömstad för att få sol och se vacker natur. Det var ett budskap som många av oss anammade. Om SJ ska kunna planera för det i fortsättningen måste man veta att det sker underhåll av hela Bohusbanan. Det har vi ett intresse för. Trafikutskottet ska träffa representanter för SJ denna vecka. Jag skulle gärna ta med mig ett besked från ministern att SJ ska planera för att även denna sommar köra X 2000-trafik till Strömstad.

Sedan finns de 55 nedläggningshotade banorna som Vänsterpartiet har tagit upp. Miljöpartiet är också mycket engagerat i de banorna. Det går inte ihop. Det saknas mycket i underhållet. Det handlar om miljarder per år. Vi har dessa pengar i Miljöpartiets budgetalternativ. Går det att få en mer detaljerad redovisning av hur ni ska klara underhållet av dessa lågtrafikerade banor?

Anf. 16 MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c):

Fru talman! Jag är kvar i min del av E 6, det vill säga längst söderut i Bohusläns valdistrikt – Tingstadstunneln. Jag har all respekt för Miljöpartiet. Det är också vår politik i Centerpartiet att miljön är jätteviktig. Vi har ett klimathot som hänger över oss.

Men Miljöpartiet i Göteborg vill att det ska vara en cykelbana över älven i stället för en ny överfart, och det tror jag är att skjuta lite över målet. Att stå i bilkö mellan 15 och 60 minuter bland de avgaserna är inte bra. Att cykla fungerar ibland. Men att jobba på ena sidan av älven och ha sitt hem på den andra sidan och utsättas för denna genomfartstrafik är inte förenligt.

Vi människor har också ett berättigande i miljön. Vi ska självklart ta denna fråga på största allvar, och vi ska leva i så mycket samklang som möjligt med miljön. Men jag tror att inte bara jag känner en enorm stress av att veta att det tar exakt lika lång tid för mig från Mölnlycke till andra sidan Tingstadstunneln som det sedan tar från Tingstadstunneln nästan ända bort till Uddevalla.

Jag roade mig en dag med att räkna ut att om föräldrarna bor på ena sidan Tingstadstunneln och arbetar på andra sidan landar det på ca 6 veckor extra för ett barn att vara på dagis på grund av att man får stå i dessa köer. Jag är kvar där. Om ministern har ett litet hopp eller om det finns någon tanke om den delen av E 6 vore jag tacksam att få ta del av dem.

Anf. 17 TINA EHN (mp):

Fru talman! En person som blir citerad dagligen är Världsbankens förre chefsekonom Nicholas Stern. I hans utredning om klimatförändringarna säger han att om de inte stoppas kommer de att kosta lika mycket som de båda världskrigen tillsammans. De kommer att göra 200 miljoner människor hemlösa och utrota två av fem djurarter.

Jag håller med Åsa om att vi ska satsa på miljöbränsle. Det är jätteviktigt. Vi ska ta hänsyn till många faktorer.

Jag tänker på satsningen på E 6 och sträckningen vid Tanum. Jag vet inte säkert hur man har tänkt, men jag funderar på världsarvet. Är det ett arv som bara vi i Sverige bestämmer över? Eftersom det kallas världsarvet måste det finns flera länder som har åsikter.

Finns det någon risk att pengarna till E 6 åter upp pengar som behövs för satsningar på järnvägen? Jag har förstått att det har funnits tankar på att lägga ned norra delen av Bohusbanan, och då har man kalkylerat med att det ska finns 250 miljoner extra till E 6. Det är siffror som man helst inte vill höra talas om. Jag skulle vilja att den nya regeringen ger oss ett löfte om dessa järnvägssatsningar. Man måste inse att även en lågtrafikerad järnväg behöver resurser.

Anf. 18 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Jag ska försöka hinna med eftersom det fanns några frågor sedan tidigare som jag inte hann med.

Jag återupprepar att Vänsterpartiet och Miljöpartiet i allra högsta grad har haft ansvar för de budgetar som har lagts fram. Ni har inte gett Banverket de resurser som verket har behövt för underhåll, bland annat för Bohusbanans behov. Ni borde vara lite generade över era frågor strax efter det att ni har lämnat ifrån er ert eget ansvar.

Vad gäller Lysekils verksamhet har jag i högsta grad informationsutbyte med hamnverksamheten där. Temporärt finns en överenskommelse med Uddevalla hamn om att hitta de akuta lösningar som behövs så att Lysekils hamn kan bli involverad i Uddevalla hamn. Enligt den information vi nu har går återställandet av Bohusbanan bra, och det ska förhoppningsvis vara klart under mars månad. Då ska trafiken till Lysekils hamn kunna återupptas.

Vad gäller X 2000 hoppas jag i allra högsta grad att SJ återupptar trafiken på succéträckan Stockholm–Strömstad. Sträckan är en bekräftelse på hur viktigt det är att lyfta fram Bohusbanans roll och nyttja en ny planering och ett nytt tänk i ett område där det finns framför allt många turister som har intresse av att besöka området under sommarperioderna.

Sedan var det frågan om nedläggning. Regeringen har inga planer på nedläggning av banor. Det tror jag att Karin Svensson Smith är medveten om. Om så skulle ske har Banverket inga möjligheter att lägga ned verksamheten förrän tre år efter det att underhållet har upphört. Det är formalia. Men regeringen har inga förslag till planer för nedläggning på sitt bord överlämnade från Banverket.

Sedan var det frågan om det samlade ansvaret som nu ligger på Västra Götalandsregionen. Där inkluderas naturligtvis Göteborg. Det är därför det är så bra att föra över frågan till en regional nivå så att prioriteringarna kan identifieras, bland annat hur bästa möjliga miljöperspektiv kan skapas, likaså med jämställdhetsperspektiv. Det handlar om vilka prioriteringar som görs för näringslivets behov. Jag har stor tilltro till att det görs bäst på den regionala nivån. Det är intressant att följa det arbets sättet i Västra Götalandsregionen. Jag hoppas att även Skåne anammar det arbetssättet. Regeringen har intresse av att utvärdera det. Det kommer att fortsatt vara fråga om tuffa prioriteringar för att, precis som Karin Svensson Smith sade, också klara den budget som behövs på grund av

den i hela landet eftersatta infrastrukturen och det stora behovet av underhåll av vägar och järnvägar.

Det kanske är viktigt för mig att poängtera att banhållningsanslaget för 2007 är över 2 miljarder högre än för 2006. Låt oss därför tona ned diskussionerna om väg- kontra järnvägsprioriteringar. Den här regeringen har också fört över ytterligare 150 miljoner från investeringar till underhållssidan för Banverket just för att prioritera underhållet.

Anf. 19 JACOB JOHNSON (v):

Fru talman! Det står allt tydligare klart att Åsa Torstensson på frågan vad hon kan göra för att det inte ska bli en nedläggning av Bohusbanan och andra hotade järnvägssträckor svarar att hon kan lova en planeringsprocess som tidigast om tre fyra år kan ge besked om Bohusbanan kan investeras för framtiden. Jag tycker att det är en oacceptabel tidsrymd.

Vi blev kritiserade för att vi i tidigare samarbete inte har anslagit tillräckliga medel, men i den senaste budgeten har Vänsterpartiet anslagit tillräckliga medel.

Jag tänkte avsluta mitt inlägg med att citera Wiwi-Anne Johansson – jag ersätter ju henne i dag – i hennes interpellation. Där säger hon: ”Bohusbanan ska fungera i det moderna kommunikationssamhället – inte vara en museijärnväg från 1905.”

Jag är från Uppsala, och där har vi en museijärnväg som man kan åka till Länna med för att bada på sommaren. Jag hoppas att det inte är det ödet som väntar Bohusbanan utan att regeringen verkligen tar sitt ansvar och tillskjuter medel och instruktioner så att det blir ett livskraftigt, modernt kommunikationsmedel i Bohuslän i framtiden.

Anf. 20 KARIN SVENSSON SMITH (mp):

Fru talman! Den här diskussionen har väl fört oss något närmare sanningen. Vad jag förstår nu är slutsatsen – rätta mig om jag har fel – att regeringen inte har för avsikt att dra ned på väginvesteringar eftersom man skriver i budgetpropositionen att det ska bli större utrymme för dem. Jag kan tolka ministern så att utrymmet för järnvägsunderhåll inte heller ska minska. Då återstår två poster i den här budgeten, och det handlar om järnvägsinvesteringar och vägunderhåll. Jag är väldigt nyfiken på att få veta: Vilken av dem ska ni dra ned på för att få utrymme för den andra? Tala gärna om det.

Norge–Vänerlänken byggs ju nu, och man planerar för den. Den skulle kunna bli en viktig länk för att ta hand om en del av det gods som i dag går på lastbilar i skytteltrafik mellan Norge och länder söderut. Det är klimatmässigt helt ohållbart att ha en så stor del godstransporter på väg.

Man behöver ha ekonomiska styrmedel utöver anslag för att få rätt. Eller, för att uttrycka sig lite enklare: I dag är det billigare att åka lastbil än att åka taxi. Det är därför lastbilarna går där. Det räcker inte att bygga upp ny infrastruktur. Det behövs också ekonomiska signaler som talar om att man tar klimathotet på allvar, att priset på klimatet ingår i priset på transporten. Först då kan sjöfarten, med hamnen i Halden och vår mycket välutvecklade hamn i Göteborg, fungera som en effektiv länk så att väg, järnväg och sjöfart används på ett integrerat sätt. Vi kan inte ha ett så sårbart system som vi har i dag.

Jag är inte insatt precis i vad Miljöpartiet har prioriterat och inte prioriterat i Göteborg, men av den beskrivning jag får här av situationen vid Tingstadstunneln låter det som att det vore väldigt lämpligt med en trängselavgift i det sammanhanget. Vi har ju prövat detta i Stockholmsregionen, och det visar sig vara ett rätt effektivt sätt att få transporterna att fungera bra.

Anf. 21 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Jag tycker att det är mycket intressant att ha de här återkommande diskussionerna med er i Vänsterpartiet och Miljöpartiet i dagsläget, eftersom ni har haft så stora möjligheter att ge Banverket det underhåll som Banverket nu efterfrågar. Men ni har inte haft något intresse av att lägga fokus på det, eftersom det inte är medialt intressant utan det är de stora järnvägarna som det är intressant att föra ut i debatt.

Vad gäller Bohusbanan och Bohusbanans roll kopplat till exempel till den tunga trafiken har jag själv varit en aktiv part i ett försök just med rullande landsväg på Bohusbanan. Nu blev det tyvärr en alldeles för kort försöksperiod. Men i dagsläget har jag själv haft kontakter, och jag vet att Strömstads kommun har kontakt med norska transportörer, som i dagsläget lyfter upp intresset för Bohusbanan på ett sätt som bara för några år sedan inte var aktuellt. Tiden kommer i kapp de flesta vad gäller transporter, för det kostar pengar.

Dessutom har situationen i Bohuslän, kopplat till Bohusbanan och den dramatik som det blev i samband med raset, identifierat både för resenärer och för näringslivet att Bohusbanan framgent kan ha en annan roll. Därför ser jag det som positivt – inte med ett ras, men att det är en sådan planeringsprocess på gång där man de facto kan ha fokus på det samlade behovet av att lösa transporter längs E 6:an men också i arbetsmarknadsregionen i Västra Götaland.

När vi pratar om sjötransporter vill jag också poängtera att parallellt med översynen från Banverkets och Vägverkets sida – vilket jag tycker är logiskt, eftersom de är planeringsansvariga och ska lämna ett underlag till regeringen – pågår det en hamnutredning och en kollektivtrafikutredning, som ska krokas samman så att vi får en samlad syn på hur infrastrukturen ska prioriteras och utvecklas för att vi på bästa möjliga sätt ska få både ett miljöperspektiv och ett jämställdhetsperspektiv samt en internationell infrastruktur som fungerar i en mer internationell värld.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2006/07:213 om situationen i Somalia

Anf. 22 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Hans Linde har frågat mig vad jag avser att göra avseende fem frågeställningar om Somalia.

Som bekant eskalerade konflikten mellan parterna i Somalia, övergångsregeringen (TFG) och de så kallade islamistiska domstolarna (UIC), strax före jul till direkta strider och ett etiopiskt militärt ingripande. Somalia har därför diskuterats ingående inom det internationella

samfundet de senaste veckorna. Det gäller inte minst inom EU och FN. I centrum för diskussionerna står den politiska processen, säkerhet, återuppbyggnad och hur det redan hårt drabbade somaliska folkets humanitära situation kan förbättras.

Hans Linde har frågat vad jag avser att göra för att förmå de etiopiska styrkorna att lämna Somalia. Etiopisk trupp gick in i Somalia med hänvisning till självförsvar utifrån det hot mot Etiopien som uttalats av dåvarande förbundet för de islamistiska domstolarna (UIC). Somalias president och regering har därefter begärt att den etiopiska militära närvaron ska fortsätta till dess en alternativ ordning har åstadkommit.

Jag menar att den etiopiska truppen och all annan utländsk militär närvaro bör dras tillbaka så snart som möjligt. En stabiliseringsstyrka bör utplaceras i enlighet med beslut av FN:s säkerhetsråd. Dess uppdrag torde emellertid bara bli framgångsrikt om det finns en politisk process att bygga på.

Jag vill poängtera vikten av att genom en inkluderande politisk process skapa säkerhet och stabilitet. Jag tog den 3 januari initiativ till ett möte för de europeiska medlemmarna i den internationella kontaktgruppen för Somalia. Vi enades i Bryssel om att en politisk samförståndslösning och försoning som politisk ledstjärna krävs om varaktig fred ska kunna etableras i Somalia. Vidare konstaterade vi att en neutral regional stabiliseringsstyrka är nödvändig, men dess uppdrag torde bara kunna genomföras om en process med politisk dialog och försoning har satts i gång på allvar.

Det leder mig till Hans Lindes andra fråga, vilka initiativ jag avser att vidta för att stärka dialogen mellan de islamistiska domstolarna och övergångsregeringen. Försoning mellan olika grupper av det somaliska folket är avgörande. Det är beklagligt att krigslagar införts i Somalia som satt den konstitutionella ordningen ur spel. Det som krävs är en inkluderande försoningsdialog med deltagande av alla grupper i Somalia, inklusive klanledare, affärsidkare, religiösa ledare och också de moderata och konstruktiva krafterna inom det upplösta UIC, samt företrädare för det civila samhället.

Presidenten och parlamentets talman är i sammanhanget viktiga aktörer. En sådan dialog försvåras av att talmannen för det somaliska övergångsparlamentet, som besökte Sverige den 16 januari för samtal på UD, avsatts. Parlamentet i sin helhet, som den yttersta garanten för den konstitutionella ordningen, bör sammankallas så snart som möjligt i Mogadishu under säkra och neutrala förhållanden.

På frågan om jag, med utgångspunkt i folkrätten, avser att rikta kritik mot USA för dess militära insats, vill jag först säga att den amerikanska militära insatsen inträffade i ett skede då alla ansträngningar bör riktas mot att få fram en politisk bred samförståndslösning i Somalia. Såväl EU:s ordförandeskap som FN:s generalsekreterare har uttryckt oro över attacken. Attacken riskerar att bidra till en ytterligare polarisering. Tillgänglig information är dock inte tillräcklig för att bedöma de folkrättsliga aspekterna.

Frågan om hur vapenembargot mot Somalia kan göras mer effektivt är komplicerad. Somalia har sedan 1992 varit föremål för ett internationellt vapenembargo. Det har tyvärr inte hindrat Somalia från att utvecklas till en av Afrikas mest omfattande vapenmarknader. Kontrollen av inflö-

det av lätta vapen längs Afrikas längsta kustremsa är oerhört svår. EU:s medlemsländer följer EU:s uppförandekod om vapenexport från 1998. Koden anger att export av krigsmateriel inte ska ske till länder gentemot vilka internationella embargon föreligger. Det är inte heller vapenexport mellan länder som utgör det största problemet i sammanhanget. Vapen som når länder som Somalia är vanligtvis vapen som har kommit i omlopp på en svart marknad. Sverige arbetar aktivt internationellt för att hindra illegal handel med små och lätta vapen.

Avslutningsvis frågar Hans Linde vad jag avser att göra för att evakuera svenska medborgare i Somalia. Någon evakuering är inte möjlig och har därför inte varit aktuell. Det prekära säkerhetsläget har varit känt under lång tid. Utrikesdepartementet har sedan länge avrått från alla resor till Somalia. När vi i december 2006 såg att krisen riskerade att urarta i en väpnad konflikt uppmanade vi svenska medborgare som vistades där att lämna landet. I likhet med övriga EU-länder saknar Sverige ambassad i Somalia.

Anf. 23 HANS LINDE (v):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka utrikesministern för svaret. Vi har sett under de gångna månaderna hur Somalia har blivit en lekplats för Etiopiens och USA:s stormaktsambitioner. Bakom det politiska spel som vi har sett om Somalia har det somaliska folket fått betala ett oerhört högt pris.

Etiopiens motiv för att inleda sitt anfallskrig har knappast varit dolda. Att man hänvisar till självförsvar känns i sammanhanget närmast absurt. Jag tror att det är viktigt att se att Etiopien agerar utifrån sina ambitioner i regionen och utifrån sin långdragna gränskonflikt med Eritrea. Man agerar också för att dölja de övergrepp som man utför mot sin egen befolkning, bland annat olika etniska grupper som somalier i Ogadenprovinsen.

Det har inte heller rätt någon tvekan om USA:s motiv. Befolkningen i södra Somalia har hittills betalat ett oerhört högt pris för det USA, enligt numera välkänd retorik, kallar kamp mot terrorism. Enligt den brittiska biståndsorganisationen Oxfam dödade 70 civila somaliska nomader vid ett av dessa bombanfall. Hur många fler somalier som sammanlagt fått sätta livet till i de amerikanska bombanfallen är okänt. USA har aldrig lyckats skapa något annat än instabilitet, död och förödelse i Somalia. Ingenting talar för att det skulle vara annorlunda i dag.

Fru talman! Jag välkomnar att Carl Bildt så tydligt betonar försoning och dialog till skillnad från väpnade lösningar på konflikten. Men i dag finns det tre tydliga hot mot just fred, försoning och återuppbyggnad i Somalia. Det första tydliga hindret är de utländska truppers närvaro i landet. Att få till stånd en dialog mellan övergångsregeringen och de islamiska domstolarna torde vara omöjligt så länge etiopiska trupper patrullerar gatorna i Mogadishu, så länge amerikanska bomber faller över landet.

Det andra stora hinder vi ser är den väg som övergångsregeringen slagit in på. Det är djupt oroväckande att parlamentet valde att sparka talmannen för drygt två veckor sedan. Talmannen var en av de få krafter inom övergångsregeringen som inte hade militär bakgrund och som förespråkade en bred dialog. Genom att han avskedats har övergångsrege-

ringen och de gamla krigsherrarna, som förespråkar konfrontation, stärkt sitt grepp.

Det tredje stora hotet i dag är det kraftiga inflödet av vapen, som också Carl Bildt tog upp. Det finns stora problem med att förhindra detta inflöde, men på kort sikt handlar det kanske framför allt om att sätta press på de transitländer, bland annat Eritrea och Etiopien, som vi vet att vapnen kommer genom. Jag tror också att Sveriges regering med kraft behöver motsätta de amerikanska krav som vi har hört under hösten om att vapenembargot partiellt ska upphävas för att möjliggöra en beväpning av övergångsregeringen. Jag hoppas att Sveriges regering inte viker sig på denna punkt.

Ska fred och försoning vara möjligt, som vi båda i dag förespråkar, måste omvärlden dels sätta press på de länder som med vapenmakt försöker förverkliga sina stormaktsambitioner i Somalia, dels sätta press på övergångsregeringen. Sverige kan som medlem i den internationella kontaktgruppen spela en avgörande roll.

Jag får avslutningsvis säga att det har funnits en dålig tradition bland Carl Bildts föregångare att här i kammaren, här på hemmaplan, under press från den nationella opinionen, ibland ta till kritik mot USA och andra regimer här på hemmaplan. Men när man har varit ute på de internationella arenorna har man varit tysta som kyrkmöss. Jag hoppas att utrikesministern inte ansluter sig till denna tidigare tradition utan att han också talar klarspråk med USA och Etiopien. Jag skulle vilja att utrikesministern förklarar i vilka internationella forum han har lyft fram sin kritik mot USA och Etiopien.

Anf. 24 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Jag kan försäkra Hans Linde om att i den mån den traditionen har varit stark kommer jag inte att fullfölja den. Utrikespolitiken kommer att tala med en röst, och det är samma röst om det är Sveriges riksdag, Förenta nationerna eller den europeiska unionen. Jag redovisade den inställning som jag har till det etiopiska ingripandet i ett uttalande den 25 december. Jag tror att det är känt för Hans Linde. Det har vi också redovisat i olika samtal som har varit.

Dock ska sägas att tyngdpunkten i de rätt omfattande samtal vi har haft, inte minst i ministerrådet i Europeiska unionen, har varit att nu få till stånd en försoningsprocess. Det har varit lite av en balansgång, för det finns de som har velat lägga större vikt vid att få in stabilitetsstyrkan. Jag är för det, och vi vill göra vad vi kan för att underlätta det, inte minst finansiellt. Men jag har hela tiden sagt att det måste till en försoningsprocess. President Yusuf har där gett nya signaler i dag som jag i denna del välkomnar. Det är det som har varit tågordningen. Fredsbevarande styrkor är bra men styrkor kan inte ersätta fred. Det måste finnas en fred att bevara när en sådan där stabiliseringsstyrka går in.

Nu verkar vi ha fått en balans i det hela. Det finns nya signaler från presidenten. Det börjar komma en stabiliseringsstyrka. Om detta ger anledning till någon större optimism kan Hans Linde och jag diskutera i annat sammanhang. Situationen är mycket besvärlig, men vi har försökt att spela en konstruktiv roll.

Låt mig i detta sammanhang, eftersom vi är i riksdagen, också ta upp en annan sak. Det är att vi via olika kanaler har nåtts av olika information

som tyder på att svenska medborgare varit inblandade i strider, till och med dödats, i Somalia. Vi har ett avståndstagande från terrorism och all verksamhet med anknytning till terrorism som är entydig. Utan att på något sätt att ställning till vad som har hänt eller inte hänt i dessa fall, om det vet vi alldeles för lite, vill jag med visst eftertryck säga att svenskt medborgarskap inte ger någon frisedel till att delta i eller planera terroristiska handlingar i andra delar av världen. Det vi faktiskt vet om de svenska medborgare som dödats, fängslats eller varit inblandade i strider är dessvärre mycket lite. Vi har därför på olika sätt sökt information. Vi har varit i kontakt med etiopiska, kenyanska, somaliska och amerikanska myndigheter. Vi har ställt konkreta frågor om konkreta fall.

Enligt uppgifter som vi har fått från USA har två svenska pass upphittats av etiopiska trupper i anslutning till den plats som attackerats av USA för någon månad sedan. Men vi har inte fått den bekräftelse och ytterligare information som vi efterlyst, inte minst från de etiopiska myndigheterna. Enligt uppgift från en talesman för den somaliska övergångsregeringen har svenska medborgare dödats i strider. Enligt dessa uppgifter har de varit stridande på den islamistiska sidan, men vi saknar möjlighet att verifiera det som sagts. Vi kommer från utrikesförvaltningens sida att fortsätta göra allt vi kan för att söka klarhet i dessa frågor. Det gäller också de omständigheter under vilka stridshandlingar har skett och om personer möjligen har kommit till skada eller till och med omkommit. Stämmer uppgifter om svenska medborgare som fängslats, och det förefaller sannolikt, kommer vi självklart att försöka etablera kontakt med dessa.

Låt mig tillägga i anslutning till Hans Lindes fråga vad gäller evakuering att det är möjligt, och har varit det sedan ett bra tag, att ta sig ut ur Somalia. Flygbolag av en art som jag inte skulle rekommendera vare sig Hans Linde eller mig att resa med flyger från Mogadishu till olika ställen. Det är med stor sannolikhet samma flygbolag som en hel del personer utnyttjade när de tog sig in innan striderna utbröt. Möjlighet att ta sig ut har såvitt vi kan bedöma funnits under en icke oväsentlig tid. Jag kan inte säga exakt hur länge.

Jag ville ge den informationen i anslutning till den sista av Hans Lindes frågor, lite utöver vad som står i det skriftliga svaret.

Anf. 25 HANS LINDE (v):

Fru talman! Jag välkomnar att Carl Bildt så tydligt betonar att en försoningsprocess behöver komma till stånd innan fredsbevarande styrkor kan sättas in. Vi har sett en oroväckande tendens runtom i världen de senaste åren där USA och dess allierade eller dess ombud på plats har kunnat gå in i brott mot folkrätten och lämna över situationen till världssamfundet. Man har lämnat världssamfundet inför fullbordat faktum för att sedan gå in med fredsbevarande trupper. Vi har sett den utvecklingen i Afghanistan bland annat. Man hade önskat att den förra regeringen hade linjen att först ha en försoningsprocess sedan en fredsbevarande styrka i Afghanistan. Men det är en annan diskussion.

För många här i Sverige är kriget i Somalia en fråga om utrikespolitik. Det är något som sker väldigt långt borta. Vi vet också att det för många svensk-somalier i högsta grad är en fråga om inrikespolitik. Det

finns fortfarande uppgifter om att ett hundratal svenska medborgare sitter fast i Somalia.

Carl Bildt sade i sitt inledande svar att UD har varnat för resor till Somalia. Men det fråntar ju inte UD allt ansvar. Man kan inte två sina händer bara för att man har utfärdat en varning.

Tiden före den etiopiska invasionen var en tid av någorlunda lugn i bland annat Mogadishu. Det bidrog till att många svensk-somalier återvände hem. Man tog chansen att besöka sina släktingar och återse sitt land. Jag är inte alls naiv. Jag är fullt medveten om att kommunikationerna och säkerhetsläget försvårar möjligheten till en insats. Men om säkerhetsläget är svårt för svenska diplomater och eventuella hjälpinsatser är det ju ännu värre för de svenska medborgare som är fast i Somalia.

Den information som vi har fått av Carl Bildt i dag och som vi tidigare har fått från UD tyder på att man har en väldigt oklar bild av hur många svenska medborgare som finns i landet och hur de har det.

Visst är möjligheten att införskaffa information knappast optimal i dagsläget, men det är inte heller så att svenskarna i Somalia befinner sig i något slags vakuum. Vi vet att många av de släktingar som finns kvar i Sverige har en omfattande kontakt med sina släktingar på plats i Somalia. De svensk-somaliska föreningarna runtom i landet har ovärderlig information om hur deras släktingar har det och var de befinner sig. Har den informationskällan – alla somalier i Sverige – tagits till vara av Utrikesdepartementet?

Det har nu gått flera veckor sedan vi fick information om att svenska medborgare gripits i södra Somalia anklagade för terrorism. En talesman för övergångsregeringen bekräftade i morse för Sveriges Radio att svenska medborgare gripits, precis som Carl Bildt talade om.

Det är nyheter som jag tycker oroar väldigt mycket. Det oroar därför att vi knappast kan förvänta oss att dessa eventuella fångar blir behandlade på ett humant och rättssäkert sätt. Det oroar därför att vi vet att stora flyktinggrupper befann sig i området och historien har lärt oss från andra delar av världen att sammanblandning ofta görs mellan stridande förband och flyktingar. Det är stor risk att just de här fångarna är flyktingar som har sammanblandats med stridande förband.

Om de uppgifterna stämmer måste regeringen agera kraftfullt för att garantera att de svenska medborgare som sitter fängslade i Somalia, oavsett vad de är anklagade för, blir behandlade på ett humant sätt, att de får en rättvis rättegång och att de får juridisk hjälp.

Jag skulle vilja att utrikesministern tydliggör vilka konkreta åtgärder han avser att vidta för att undersöka de uppgifter han har fått på morgonen av övergångsregeringens talesman. Vilka åtgärder kommer man i så fall att sätta in för att garantera att de svenska fångarna i Somalia blir behandlade på ett humant sätt, får juridisk hjälp och en rättvis rättegång?

Anf. 26 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Det är som Hans Linde säger; situationen är oklar. Som jag sade söker vi information från alla som vi tror kan ge information. Med de undantag som jag nämnde har det hittills inte gett speciellt mycket. Vi kommer självfallet att fortsätta med det.

Den uppgift vi har – det är medieuppgifter – är att ett 20-tal personer skulle ha överförts från Kenya till Mogadishu under de senaste dagarna.

Det finns det som tyder på att åtminstone en är svensk medborgare. Det är en person som har funnits i kenyanskt häkte och som där har besökts av svensk ambassadpersonal. Det finns anledning att anta att han är bland dem som nu har överförts till Somalia.

Om det därutöver finns sådana som har häktats inne i Somalia saknar vi kunskap om. De där passen och vad som kan vara bakgrund till det vet vi heller inte så mycket om över huvud taget. Vi har frågat etiopiska, somaliska och kenyanska myndigheter. Kabinettssekreteraren hade ett samtal med den somaliske presidenten Yusuf under helgen. Vederbörande lovade att så snabbt som möjligt komma till efterrättelse när det gäller de olika uppgifterna.

Det är en mycket besvärlig situation. Det säger jag inte för att ursäktas någonting. Läget i Somalia är synnerligen oklart. Det hindrar inte att vi ska ställa de krav som vi ska ställa. Om svenska medborgare har arresterats på en eller annan grund ska vi söka kontakt med dem och erbjuda dem den konsulära hjälp som svenska medborgare har rätt till. De ska sedan själva svara för sina gärningar.

Det har ganska tidigt funnits uppgifter i medierna om läger för träning av terroristisk aktivitet i Somalia. I den mån svenska medborgare har varit inblandade i detta är det något som både Hans Linde och jag ser på med största allvar. Så får det inte vara.

Det vet vi än så länge inte så mycket om.

Anf. 27 HANS LINDE (v):

Fru talman! Jag vill tacka utrikesministern för den här debatten.

Den dramatiska utvecklingen i Somalia har ju på många sätt bemötts med tystnad av världssamfundet. När de etiopiska trupperna rullade in över gränserna och de amerikanska bomberna föll var det väldigt få röster som höjdes för det somaliska folket.

Det är som om världen i dag tröttnat på de ständigt negativa nyheterna från Somalia. Det är som om världssamfundet har förlorat hoppet för detta land och dess befolkning.

Jag har under de senaste veckorna varit i kontakt med många somalier här i Sverige som har känt sig svikna och ignorerade av världssamfundet. Jag tycker att de känner så med rätta.

Vi vet att ett fredligt Somalia inte kan byggas med vapenmakt. Det kan inte bombas fram. Ett fredligt och demokratisk Somalia kan bara skapas genom dialog och en bred försoningsprocess. Ska fred byggas måste övergångsregeringen i Mogadishu räcka ut handen och öppna för samtal. Ska grunden för försoning läggas måste alla utländska trupper lämna landet, både de amerikanska, de etiopiska och eventuella trupper från andra länder. Ska det somaliska folket få hoppet åter måste de få omvärldens stöd. Här kan och måste Sverige spela en avgörande roll.

Jag vill därmed tacka för debatten.

Anf. 28 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Jag vill tacka Hans Linde för att han har ställt interpellationen så att vi fick möjlighet att i riksdagen diskutera en fråga där våra perspektiv kan vara något olika. Det är viktigt att en viktig utrikespolitisk fråga som denna förs in i Sveriges riksdag.

Jag nämnde det möte som vi hade i Bryssel i nyårshelgen. Vi arbetar för en försoningsprocess. Jag har haft omfattande kontakter med EU-ordförandeskapet och med EU-kommissionären Louis Michel som har mycket omfattande kontaktverksamhet och kunskap i denna fråga. Jag har också haft direktdialog med de berörda. Vi har ju en särskild möjlighet i och med att Sverige är medlem av den internationella kontaktgruppen. Vi har betonat försoningsperspektivet med stor tydlighet.

Omedelbart efter det etiopiska ingripandet fanns det de som var mindre tydliga på den punkten ska jag säga, utan att adressera den kommentaren alltför tydligt. Jag vill gärna notera att det sedan dess har varit en svängning från alla ledande internationella aktörer plus nu från övergångsregeringens sida till att understryka vikten av den politiska försoningsprocessen.

Är det för sent? Är det möjligt? Kommer det att ge några konkreta resultat? Det önskar jag att jag kunde ge ett konkret svar på. Det kan jag inte, men jag ser ingen annan väg framöver för ett land som har varit sargat och i sönderfall sedan början av 90-talet och som även om vi skulle lyckas med en övergångsregering är splittrad med Somaliland uppe i norr.

Det här är tyvärr den utmaning som världssamfundet har stått inför i Somalia under de senaste 15–20 åren, där våra framgångar hitintills har varit relativt begränsade. Det innebär inte att vi får ge upp. Vi är stora bidragsgivare från svensk sida. Vi kommer att fortsätta att vara det. Den europeiska unionen är den i särklass största bidragsgivaren. Frågan stod på dagordningen för utrikesministermötet för några veckor sedan. Och den kommer att stå på dagordningen för utrikesministermötet också under februari.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellationerna 2006/07:218, 232 och 242 om utrikesministerns oväld

Anf. 29 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Bosse Ringholm har frågat statsministern vad han avser att vidta för åtgärder för att utrikesministern i fortsättningen lämnar uppgifter som är korrekta och sanningsenliga. Veronica Palm har likaledes frågat statsministern om dennes samtal med utrikesministern om avvecklingen av sina engagemang i olika företag. Peter Hultqvist har frågat mig om jag avser att avveckla mitt aktieäggande i Lundin Petroleum. Statsministern har överlämnat de två första frågorna till mig för besvarande, och jag väljer att besvara alla tre i ett sammanhang.

Bosse Ringholms fråga berör beredning och ansvar för personalfrågor i Utrikesdepartementet. Detta finns tydliggjort i departementets arbetsordning. Även om utrikesministerns namn formellt står på handlingen sker aldrig något egentligt undertecknande. Mitt påpekande att jag inte handlägger det slags ärenden som föranlett Bosse Ringholms fråga är således helt med sanningen överensstämmande.

Vad gäller Bosse Ringholms, Veronica Palms och Peter Hultqvists frågor om mina tidigare engagemang i vissa företag hänvisar jag till den förestående granskningen av konstitutionsutskottet.

Anf. 30 BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! I en politisk demokrati är det viktigt med debatt och dialog. Och det bygger naturligtvis på att deltagarna också är beredda att lämna korrekta uppgifter och känner respekt för varandra i denna diskussion. Det finns skäl att erinra om det därför att det finns de som ofta säger att det är viktigt att tala sanning i den politiska debatten. Och om man inte talar sanning så kommer sanningen alltid i kapp debattören.

Jag har ställt två frågor till statsminister Reinfeldt som handlar just om ett som jag tycker vårdslöst sätt att handskas med sanningen. I båda fallen handlar det om frågor där det är alldeles uppenbart att den berörda ministern inte har lämnat korrekta uppgifter. När jag i min interpellation har citerat att utrikesministern har påstått att han över huvud taget inte hanterat personalfrågor på Utrikesdepartementet, så har det i medierna vid olika tillfällen påvisats att så faktiskt har skett. Det har visats dokument i medierna, faksimil till och med, om hur olika statssekreterare har förordnats, placerats och lönesatts, och det har hanterats, vilket också är rimligt enligt departementets ordning, av utrikesministern.

Jag har fortfarande svårt att förstå varför man inte kan erkänna att det har begåtts ett misstag i stället för att försöka förvill bilden. Det var det som jag ville ha statsministerns syn på, varför man låter detta fortgå. Det är ju ändå statsministern som är lagledaren i sammanhanget och som ska se till att regeringens medlemmar håller sig till de spelregler som finns.

Det andra fallet som kanske är mer vittomfattande handlar om den diskussion som har pågått under en mycket lång tid om utrikesministerns aktier i Vostok Nafta och framför allt om de optioner som utrikesministern har haft. Utrikesministern har gång efter annan sagt att det inte ens var tekniskt och juridiskt möjligt att göra sig av med dessa optioner. Det visar sig att det tvärtom var så att den dag som utrikesministern lämnade företagens styrelse så hade han inga optioner, utan det fordrades ett särskilt beslut för att så att säga sätta optionerna i kraft och för att de skulle kunna genomföras enligt det tidigare schemat.

Det är lika märkligt i detta fall att vi har en statsminister som tillåter att man har en utrikesminister som inte bara en gång utan två gånger använder sig av helt felaktiga uppgifter, och detta får fortgå vecka ut och vecka in. Jag har berört dessa två frågor och frågat statsministern vilka åtgärder han har för avsikt att vidta för att utrikesministern i fortsättningen ska lämna uppgifter som är korrekta och sanningsenliga.

Statsministern har valt att inte svara på min fråga. Jag kan bara spekulera i skälet till att statsministern inte vill svara på frågan. Det första kan vara att han tycker att det är ointressant om utrikesministern lämnar inkorrekta uppgifter. En annan idé kan vara att statsministern har gett upp sin roll som någon form av ”uppfostrare” när det gäller utrikesministerns vanor. Och jag har viss förståelse för statsministern på den punkten och om han är något uppgiven. Det tredje är naturligtvis att statsministern inte tycker att det är så viktigt att hålla sig till sanningen. Man kan säga att statsministern också är i det predikamentet att han har ett antal

vallöften, exempelvis att inte sälja några offentliga sjukhus till privata entreprenörer, som han nu uppenbarligen också är beredd att bortse från.

Det finns många spekulationer om detta. Frågan kvarstår: Vad tänker statsministern göra? Eller tänker statsministern acceptera, som en del av sin ledarstil, att han har ministrar i sin regering som inte håller sig till sanningen? Vi får väl upprepa frågan till dess att statsministern behagar försöka sig på att svara på frågorna.

Anf. 31 VERONICA PALM (s):

Fru talman! Även jag ställde en fråga till statsministern i hans egenkap av regeringsbildare, då trovärdigheten för den svenska utrikespolitiken sedan regeringen utsågs har blivit ifrågasatt då vi har en utrikesminister som har ekonomiska intressen i företag som har tvivelaktiga politiska engagemang. Jag ska utveckla det senare. Och det föranledde mig att ställa frågan till Fredrik Reinfeldt. Men nu är han inte här. Skälet till att jag valde att ställa den till honom är att utrikesministern har behandlat denna fråga som om det vore något futtigt, som om det vore en ankdammsdiskussion om aktieinnehavet.

För de allra flesta människor i det här landet är en gåva på 4,8 miljoner eller ett årsarvode på 2,7 miljoner inte någonting futtigt. Men än viktigare är att det inte är futtigt med en utrikespolitik som företräds av en utrikesminister som kan misstänkas ha andra intressen än bara det faktum att världen ska bli bättre och företräda en svensk utrikespolitik.

Under de senaste dagarna har det blivit alltmer tydligt att möjligheten att lösa dessa optioner för Carl Bildt har varit en efterhandskonstruktion, där van der Kwast säger att det är vd:n och ordföranden i Vostok Nafta som har en informell överenskommelse om att det ges möjlighet att lösa optioner när någon lämnar styrelseuppdraget och att man valde att göra det för att gynna Carl Bildt, alltså helt enkelt en gåva på 4,8 miljoner från Vostok Nafta för att en av de tidigare styrelseledamöterna blir utrikesminister i Sverige.

Är då detta ett problem? Är det ett problem att man får sådana gåvor? Det är möjligt att det inte är det. Men jag tycker att det är det när det gäller denna typ av företag. Vostok Nafta har 90 % av sina tillgångar bundna i Gazpromaktier. Gazprom är majoritetsägare i Nordstream, som är det företag som i dag planerar att lägga en gasledning i Östersjön, vilket är någonting som definitivt berör svensk politik. Gazprom är den ryska statens maktbolag som man använder för att styra politiska intressen i sina grannländer.

Jag känner en oro för hur den svenska utrikespolitiken ska kunna vara fri från andra intressen än att man ska få en bättre värld. Frågan om en gasledning som går genom svensk ekonomisk zon kommer ganska snart att hamna på regeringens bord. Det är en rysk politik, både en inrikespolitik i Ryssland och en rysk politik gentemot grannländerna till Ryssland, som är djupt tvivelaktig och som går i negativ riktning. Där behövs en stark svensk röst, en svensk röst som bara har demokrati och mänskliga rättigheter som intressen.

Nu när Carl Bildt ändå finns här och det inte är statsministern som jag har möjlighet att ställa frågor till vill jag ställa mina frågor till Carl Bildt: Övervägde du någonsin att avstå från att lösa in de här optionerna? Och överväger du i dag att lämna tillbaka pengarna?

Anf. 32 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Jag ställde mina frågor till utrikesministern och har också fått svar av utrikesministern; det noterar jag. Tack för svaret! Det får man väl säga. Men egentligen har inte utrikesministern, tycker jag, gett något svar.

(CARL BILDT (m): Det är korrekt.)

Han försöker slippa undan genom att hänvisa till konstitutionsutskottets granskning. För egen del anser jag inte att det går att gömma sig bakom konstitutionsutskottet eller andra försök till formella uttalanden.

Mina frågor bottnar i en mycket allvarlig situation i Sudan. Där bedriver Lundin Petroleum verksamhet. Utrikesministern har 6 000 aktier i det företaget till ett värde av en halv miljon. Bildt har varit styrelseledamot i företaget, och han har varit rådgivare. Enligt Ian Lundin har den nuvarande utrikesministern i sin förra tillvaro medverkat till möten med Sudans president i syfte att öppna dörren för bolagets oljeverksamhet.

Sudans regim har kritiserats hårt av omvärlden. Sudan nekades i går ordförandeskapet i Afrikanska unionen. FN:s nye generalsekreterare sade på samma möte att regimen i Sudan försvårar satsningen på en fredsbevarande militär styrka från FN.

Sudans regim har drivit stora grupper av människor på flykt – två miljoner enligt en uppgift som nämnts. 250 000 personer har dödats. Regeringen utreds också för krigsförbrytelser vid domstolen i Haag.

Att exploatera olja i Sudan innebär i praktiken att det behövs stöd från Sudans armé och dess hjälptrupper. Brutaliteten i sådana aktioner är omvittnad. Oljan ger dessutom den sudanesiska regimen stora inkomster. De kan användas, och används, till att rusta armén, som oljebolagen har hjälp av. Bland dessa finns Lundin Petroleum.

Medan den förre utrikesministern Eliasson verkar som FN:s sändebud i Sudan och har som ett specialuppdrag att leda fredssträngningarna sitter vi med den nuvarande utrikesministern som har ägarintressen i Lundin Petroleum. Detta tycker jag är en mycket speciell situation, en mycket anmärkningsvärd situation.

Afrika är en kontinent som har utsatts för mycket övergrepp genom åren, genom världshistorien. Under vissa perioder har man talat om blodspengar. Under andra perioder har man talat om konfliktdiamanter. En rad begrepp används för att beskriva osunda förhållanden i samband med utvinnandet av naturresurser på den kontinenten. Afrikas historia innehåller väldigt mycket av utsugning, exploatering och rovdrift.

Vad är det för utrikespolitik vi har när det gäller Sudan? Ska den vänta i förhållande till takten i KU:s utredningsarbete? Och sedan är det ju inte KU som utreder utrikespolitiken, utan KU tittar på hur saker och ting förhåller sig till grundlagen.

Visst kan Carl Bildt hänvisa till vad KU kommer att säga om hans aktieinnehav. Men politik är faktiskt någonting mer. Det handlar om vad man vill driva, och det handlar om trovärdigheten i det man säger. Därför är den här kopplingen till Lundin Petroleum ett problem.

Går det att vara trovärdig, upprätthålla säkerhetsavstånd och vara ytterst ansvarig för svenska ställningstaganden om Sudan och samtidigt ha ett intresse, ett ekonomiskt engagemang, i Lundin Petroleum?

Över huvud taget får aldrig frågan om att utrikesministern i samband med olika ställningstaganden sneglar på den egna plånbokens välbefinnande dyka upp i människors huvuden. Tyvärr har vi i dag en situation där den frågan kan ställas, och ställs.

Anf. 33 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Peter Hultqvist har i grunden rätt i det han sade inledningsvis, nämligen att jag inte svarar på frågorna. Det är korrekt i denna del. Anledningen till det är i grunden respekt för den process som företrädare för olika partier har initierat vad gäller konstitutionsutskottet. Där kommer jag – det finns väldigt mycket att säga i anslutning till vad både Peter Hultqvist och Veronica Palm hade att säga, men jag ska avstå från att göra det nu – att redovisa åtskilligt av vad som varit tidigare i de här sammanhangen och vad som gällt nu.

Jag känner inte någon större oro för att det inte leder till att det kommer att finnas missuppfattningar – de finns. En hel del av detta bygger ju på missuppfattningar, och det kan jag ha förståelse för. Detta är en komplicerad materia. Det är få som länge har sysslat med Sudan, och det är få som har sysslat med internationellt företagande. Missuppfattningar uppstår lätt. Men jag är alldeles övertygad om att vi under processen i konstitutionsutskottet kommer att klarlägga detta. Det är respekten för detta som gör att Peter Hultqvist har rätt – jag svarar inte på de frågorna.

Däremot är Bosse Ringholm ett undantag. Det gäller då personalärendet. Bosse har ju också tjänstgjort i Regeringskansliet. Jag vet inte i vilken utsträckning det är annorlunda inom Utrikesdepartementet, vilket det mycket väl kan vara. När man är chef för Utrikesdepartementet är man också chef för en rätt stor verksamhet. Det är annorlunda än att vara ett statsråd på ett annat sätt.

Jag ska gärna erkänna att jag själv blev förvånad när jag såg att Bosse Ringholm återgav de faksimil som journalister kom till mig med och där mitt namn stod. Jag sade: Jag har över huvud taget aldrig sett det där. Så var det ju.

Jag gick till rättschefen och frågade: Hur går det här till? Ja, sade han, vi har länge haft praxisen att utrikesministerns namn finns med även om det aldrig föredragits för utrikesministern.

Jag tyckte kanske inte att detta var alldeles tillfredsställande – det ska jag säga. Vi ska nu titta på om vi inte ska ändra praxis så att det är en permanent delegation också vad gäller det formella undertecknandet av den typen av beslut.

Bosse Ringholm sade att man ska vara tydlig när det gäller att klargöra missförstånd. Ja, men det här var inte alldeles enkelt; det håller jag med om. Men den uppgift jag lämnade var riktig. Sedan stod mitt namn på papperet. Det var då en praxis som hade varit under en lång tid inom utrikesförvaltningen – rätt eller fel; enligt min mening något tveksam, men så är det.

Kungens namn står på många papper utan att, det är jag alldeles övertygad om, kungen är informerad om allt – detta över huvud taget utan några paralleller i övrigt.

Sedan ska vi se om vi inte kan rätta till det där förhållandet så att den typ av missförstånd inte uppkommer som Bosse Ringholm har drabbats

av och som i någon utsträckning också jag och medierna drabbats av. Regeringskansliet är en varelse med ett eget liv.

Anf. 34 BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Jag har ställt en fråga till statsminister Reinfeldt om vad han tänker göra för att undvika att utrikesministern i fortsättningen lämnar inte helt korrekta uppgifter.

Nu ser jag i det svar, som jag alldeles nyss hörde utrikesministern läsa upp, att han säger – jag citerar eftersom det är en mycket anmärkningsvärd mening: ”Även om utrikesministerns namn formellt står på handlingen sker aldrig något egentligt undertecknande.”

Ett ärende kan handläggas av en tjänsteman eller av flera tjänstemän, men någon ska fatta beslut i ärendet. I sista hand är det ministern och chefen för departementet som fattar beslutet.

Om utrikesminister Carl Bildt har fattat beslutet är han också ansvarig för beslutet. Om han sedan har glömt att underteckna beslutet eller inte är nästa fråga, men ytterst är han ansvarig för beslutet. Då håller det inte att, som utrikesministern gör, säga: Jag handlägger inte personalfrågor.

Har man fattat beslut i en personalfråga, så har man. Jag har svårt att se att någon annan kan göra det hur man än ändrar arbetsordningen. Det finns en kabinetssekreterare som ytterst kanske är chef för den praktiska verksamheten i departementet. Någon ska bestämma över hans lön och övriga villkor. Det måste vara utrikesministern som gör det.

(CARL BILDT (m): Nej.)

Kabinetssekreteraren kan rimligen inte fatta beslut om sin egen situation – om sin egen anställning och sin egen lön – utan det görs naturligtvis av regeringen och i sista hand på initiativ av utrikesministern.

Nu säger Carl Bildt att det är ett misstag att hans namn har hamnat under. Han har inte skrivit under det hela. Det tycker jag är utomordentligt märkligt. Man måste ändå ta ansvar för sina beslut, Carl Bildt!

Har man fattat ett beslut, underskrivet eller icke underskrivet, så har man fattat ett beslut. Då måste man stå för det.

Jag tycker fortfarande att det är konstigt – därför förstår jag inte varför statsministern flyr fältet – att ha en utrikesminister som inte förstår att han har fattat beslut i ett personalärende. Att det sedan råkar vara så att han inte skrivit under är en annan sak. Därför kan han inte fortsätta att hävda, som han gör i interpellationssvaret, att han inte handlägger den här typen av frågor. Det är möjligt att ordningen kan ändras för framtiden. Men han har handlagt de här frågorna. Han har fattat besluten, men rimligen påstår han någonting annat. Statsministern borde verkligen, tycker jag, fundera på hur han ska hantera det.

Jag skulle också vilja lägga till när det gäller den andra diskussionen, som handlar om Bildts näringslivsengagemang, optionerna. Där har statsminister Reinfeldt sagt, och jag hade gärna diskuterat det med honom, att intresset för Bildts affärer har att göra med att allmänheten är okunnig om optioner. När jag har lyssnat på det här måste jag säga att det kanske snarast är Carl Bildt som är något okunnig om optioner. Carl Bildt har hävdat att han inte kunde, vilket har visat sig vara helt fel, göra sig av med optionerna, optioner som han egentligen inte hade men som

påfördes vid ett extra styrelsemöte. Där har Carl Bildt också uppenbarligen lämnat en felaktig uppgift.

Man kan säga att statsminister Reinfeldt, som säger att intresset för Bildts affärer hänger ihop med att allmänheten är okunnig om optioner, kunde han ha lagt till att även utrikesministern uppenbarligen har sina brister när det gäller kunskaper om optioner. I det fallet är väl Carl Bildt kanske på väg att bli lika folklig som den här allmänheten som inte kan alla detaljer om optionerna.

Får jag till sist säga att jag tycker att det är viktigt att påminna Carl Bildt om ett uttalande som han gjorde till TT för ett tag sedan. Han sade: "Man ska tjäna regeringen oavsett partifärg men man får icke ljuga för riksdagen. Skriv det med versaler och stryk under det."

Det var en prognos som Carl Bildt gjorde vid ett tillfälle av vad som visat sig vara ett präktigt självmål.

Anf. 35 VERONICA PALM (s):

Fru talman! Jag vill föra tillbaka debatten till den svenska utrikespolitiken och den svenska trovärdigheten i världen, som är det som intresserar mig mest. Det är onekligen så att trovärdigheten för den svenska utrikespolitiken skadas när utrikesministern, landets främsta företrädare i utrikespolitiska frågor i relationer till andra länder, har ekonomiska intressen i Gazprom, den ryska statens maktbolag. Det är klart att det påverkar trovärdigheten. Det gör mig bekymrad.

Jag ser två viktiga utmaningar – världen är full av utmaningar. Det är långt innan vi är klara med en värld som är bra för alla, men det är två saker som jag tror bör och som jag hoppades skulle prioriteras under den här perioden framåt.

Den ena är Ryssland och Rysslands närområde. Jag vet att Carl Bildt är väldigt duktig på Ryssland. Jag vet att Carl Bildt är intresserad av det ryska närområdet. Därför är det sorgligt att det finns risker att det är andra intressen än ökad demokrati och respekt för mänskliga rättigheter i Ryssland och ökad rätt till självständighet i Rysslands grannländer som styr. Att det finns risker, över huvud taget en tendens till, att det skulle vara andra intressen som styr den svenska utrikespolitiken är sorgligt.

Den andra är fattigdomsbekämpningen i de absolut fattigaste områdena. Det är Afrika söder om Sahara, och det är de länder som är härjade av både svält och konflikt. Sudan och Darfur är ett av de absolut viktigaste. Men det är svårt. Moderaterna var väldigt aktiva i kritiken av den förra regeringens hanterande av Darfurkonflikten. Gunilla Carlsson stod i den här kammaren, då som företrädare för Moderaterna och deras utrikespolitiska taleskvinna, i den utrikespolitiska debatten för mindre än ett år sedan och krävde att regeringen med krafttag måste se till att förändra situationen i Darfur. Sedan dess har en moderat blivit utrikesminister och nämnda Gunilla Carlsson har blivit biståndsminister, och Darfur nämns inte. Det har blivit tyst om Darfur. Jag vet att det är svårt, det är ingen lätt konflikt. Men den blir inte lättare med en utrikesminister som har ekonomiska intressen i Sudan.

Jag är orolig, och jag tycker att världen behöver en svensk utrikespolitik som är fri från andra lojaliteter än en bättre värld. Hade Fredrik Reinfeldt varit här hade jag frågat honom om han inte ser problem med att borgerliga tidningar på ledarplats mindre än hundra dagar efter rege-

Prot. 2006/07:56
30 januari

Svar på
interpellationer

ringsbildandet kräver utrikesministerns avgång med motivet: Sverige ska ha en utrikesminister som är ren från lojaliteter med ryska gasindustrin och som inte har folkmordspengar på banken.

Anf. 36 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Jag har en artikel här där det är en intervju med Ian Lundin. Han har många intressanta betraktelser i sammanhanget. Bland annat säger han, med hänvisning till Sudans president, att han har träffat honom. En gång träffade han honom när han åkte till södra Sudan för att inviga ett oljefält, och ”jag träffade honom i Khartoum med Carl Bildt”, säger han. Det är vad jag också berörde i mitt förra anförande. Han säger vidare:

”Samtidigt gör Lundin ansträngningar att hitta ny olja. 15 nya brunnar borrar i år, varav tre på Block 5B i Sudan. Block 5B är en del av Mugladbassängen, där Sudans stora oljefynd ligger. Borrningarna kan i ett slag flerfaldiga Lundin Petroleum's reserver på 146 miljoner fat.

Av alla prospekteringshål vi ska borra i år är Sudan det största vi har.”

Det här var publicerat förra våren.

När man läser den här typen av artiklar och tar del av andan i den här typen av funderingar tänker jag på John Cecil Rhodes. Det var han som drog i gång diamantverksamheten och diamantindustrin i Sydafrika. Under hårda förhållanden exploaterades det, i många stycken under rovdraftens täckmantel. Han skulle bygga järnväg från Kapstaden till Kairo bland annat. Han var väl en av dem som drev fram apartheidsystemet.

Det finns så mycket i Afrikas historia, allt som händer där. När man betraktar det som sker i dag blir ordet oljekolonialism på något vis det ord man funderar på.

Jag förstår att Carl Bildt inte vill debattera sitt aktieäggande. Det kanske känns jobbigt, det kanske känns pinsamt, det kanske tydliggör samband, det skapar ifrågasättanden om vad det egentligen är som styr. Det gör att ovällden och säkerhetsavståndet i ämbetet ifrågasätts. Det är problematiskt.

Att då hänvisa till konstitutionsutskottet är säkert en formellt fullständigt riktig ståndpunkt. Men nu är inte politik bara formalia, utan det är också värderingar. Det handlar om någon sorts sunt förnuft. Det är fråga om vad som är lämpligt och vad man ska göra för att klara ovällden och säkerhetsavståndet. Begreppet säkerhetsavstånd var någonting som borgerligheten, den dåvarande oppositionen, använde väldigt mycket under den förra regeringens tid. Men jag tycker att det är dags att föra upp det begreppet när det gäller den här regeringen.

Jag tycker att det är nödvändigt med en debatt om det här ägandet. Det ingår i en viktig granskningsverksamhet för att tydliggöra samband och eventuella intressen och se om det finns saker som påverkar dina ställningstaganden och andra ministrars ställningstagande på ett sätt som egentligen inte stämmer överens med det som ska vara grunden för uppdraget, det vill säga hur vi utvecklar en svensk fristående utrikespolitik som ger respekt och trovärdighet i omvärlden.

Sudan är grunden för min interpellation, med krig, svält, umbäranden, oljekolonialism, krig och fördrivning. Nog känner du väl någonstans att det inte håller att ha kopplingar till sådana här saker, att över huvud taget

behöva konfronteras med det i debatter. Dina tidigare engagemang i företag och ditt ägande av aktier har försatt dig själv i den här typen av situationer. Det är bara du som kan lösa dem. Det vi kan göra är att på olika sätt i debatt tydliggöra det. Syftet är att skapa säkerhetsavstånd och oväld i ämbetena.

Om tigandet och väntan på KU är ditt enda besked är det, tycker jag, lite skralt att komma med. Jag tycker att det skulle kunna komma fram mer. Men nu är det det besked du ger, och du har ännu chans att kommentera och komma igen.

Anf. 37 MORGAN JOHANSSON (s):

Fru talman! Jag begärde ordet just när Carl Bildt hänvisade till KU-processen och menade att det inte finns någon anledning att uttala sig innan den. Vi ska ju få den här frågan till konstitutionsutskottet så småningom och då kommer vi att få belysa de här frågeställningarna från många olika vinklar. Men jag vill redan nu säga att det är ett missförstånd om man hävdar att man inte kan uttala sig i sakfrågorna som ansvarig minister bara med hänvisning till KU.

Det finns ingenting som hindrar Carl Bildt från att till exempel försvara sig nu mot de trovärdighetsproblem som han har fått i och med sina aktier och optionsinnehav, tvärtom. Han kan gärna lägga ut texten och diskutera varför han har dem och också varför han ska behålla dem. Om han nu har den inställningen tror jag att det vore väldigt bra, därför att det är ju ett ganska graverande trovärdighetsproblem som han har kommit att konfronteras med.

Vi har en utrikesminister som har eller har haft stora intressen i rysk gas, afrikansk olja och amerikansk krigsindustri, via Legg Mason. I det sista har han väl optioner som när de faller ut kan innebära en intäkt på ungefär 10 miljoner kronor om fem sex år. Jag tror att det sista är Carl Bildts egna uppgifter. Det är klart att rysk gas, afrikansk olja och amerikansk krigsindustri är eller i vart fall borde upplevas som besvärande för Carl Bildt i den här diskussionen.

Jag undrar därför: Förstår Carl Bildt att de här innehaven och dessa tidigare engagemang som han har haft kan kasta en skugga över hans trovärdighet eller är han helt döv för den typen av kritik? Vore det inte klokare, om han nu vill hålla på detta säkerhetsavstånd som tidigare varit så viktigt att hävda, att helt enkelt göra sig av med de innehaven och i så fall också klara ut de marginaler som han annars lever på?

Anf. 38 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Jag vet inte om Morgan Johansson har läst på. Men i den tidning som han verkar hämta en del av sin felaktiga information från hävdas också att jag har intressen i den amerikanska porrindustrin. Det är ungefär lika felaktigt som större delen av informationen i övrigt.

Men när företrädare för inte minst socialdemokratin har ansett att denna fråga är så viktig att den ska göras till föremål för en ingående granskning av konstitutionsutskottet ska jag respektera detta. Då ska jag avvakta med att ge den kompletterande informationen för att reda ut en del av de missuppfattningar som finns – för det finns sådana, det har kommit till uttryck inte minst i denna debatt – tills man kan göra det i de

ordnade former som jag utgår från att konstitutionsutskottet även numera bedriver sin verksamhet i.

Jag tror att det var Peter Hultqvist som ställde en indirekt fråga och sade: Tycker han inte om att debattera? Jo, se det gör han. Ibland brinner jag av iver att faktiskt berätta en del om detta, och det skall förvisso ske. Jag är trakterad även av möjligheten att ge mig in i en diskussion om Afrikas historia.

Till Bosse Ringholm har jag bara en slutkommentar. Bosse Ringholm har ju, om jag inte missminner mig, suttit i regering rätt länge. Det har inte varit alldeles uppenbart, men han satt där i alla fall. Och jag skulle rekommendera honom att till exempel tala med Jan Eliasson, jag vet inte om han känner honom, och Laila Freivalds, jag vet inte om det är en bekant person, de satt i samma regering, och fråga om inte de rutiner gällande på Utrikesdepartementet som jag återger på detta sätt gällde på Utrikesdepartementet när de satt där, för de övertogs precis. Det är inte så att jag har installerat några nya rutiner. Det var de som Jan Eliasson och Laila Freivalds hade – ingen skugga över dessa duktiga statsförvaltningsindivider – och jag övertog exakt samma rutiner. Det är de som gäller. Sedan tycker jag kanske att man kan ändra dem, men det är en annan sak.

Veronica Palm och Peter Hultqvist talar engagerat om situationen i Afrika, och det finns anledning att göra det. Jag har ägnat en rätt betydande del av de senaste månaderna åt det. Vi hade en diskussion precis innan den här interpellationen, jag vet inte om ni var närvarande i kammaren, om den rätt alarmerande situationen både humanitärt och politiskt i Somalia. Jag tycker kanske, men det är inte min sak att säga det, att det, om ni är så engagerade i de här frågorna, hade varit bra om ni hade ställt en interpellation om situationen i Sudan eller om svälten i länderna söder om Sahara eller om situationen i Somalia eller om situationen i Etiopien och gränskonflikten med Eritrea. Det är de sakfrågor vi ägnar oss åt.

Sedan är jag inte mindre erfaren i politik och det politiska spelet än att jag vet att ert huvudintresse inte är att hjälpa Afrika utan att knipa kortsiktiga partipolitiska poäng. Sådant är spelet. Jag moraliserar inte över det. Men jag noterar att era interpellationer inte alls handlar om Afrika. Ni klistrar på en omsorg om Afrika för att sedan attackera utrikesministern av andra skäl. Sådant är det politiska spelet – *surprise, surprise!*

Men interpellera gärna om Afrika, om Asien, om fattigdomen eller om ofriheten. Då ser jag fram emot en livgivande, intressant och spännande debatt.

Anf. 39 BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! En ansvarstagande statsminister Reinfeldt kunde mycket väl ha sagt: Jag beklagar att utrikesministern har lämnat vilseledande uppgifter vid ett par tillfällen, hoppas att det inte sker i fortsättningen. En ansvarstagande utrikesminister kunde ha sagt: Jag beklagar – vilket han delvis gjorde i sitt inlägg – att jag inte riktigt förstod att jag hade ansvaret för personalfrågorna. Mitt namn stod under men jag skrev inte under för egen del.

Det är det som är den stora skillnaden, Carl Bildt, jämfört med företrädarna. Företrädarna har faktiskt tagit ansvaret för sina beslut. Det Carl Bildt gör är att försöka rymma från besluten och säga: Jag har inget ansvar för de personalfrågor som mitt namn står under. Det är den stora skillnaden mellan företrädarna, som tog ansvar för besluten, och Carl Bildt, som försöker säga: Jag har inget ansvar.

Jag kan inte göra annat än att som många andra även för min del till konstitutionsutskottet bidra med den här fantastiska delen av interpellationssvaret där man säger att ”även om utrikesministerns namn formellt står på handlingen sker aldrig något egentligt undertecknande”. Jag handlägger inte något ärende, säger Carl Bildt. Jag får väl lämna åt konstitutionsutskottet att ta reda på hur det förhåller sig, om Carl Bildt har något ansvar på området, vilket han svär sig fri från.

En ansvarstagande statsminister och en ansvarstagande utrikesminister kunde också ha sagt: Jag vill för Sveriges del och för min ovälds del avstå från mina ekonomiska engagemang som kan missuppfattas i olika delar av världen. Det är naturligtvis så att om Carl Bildt hade erkänt att det här har varit ett problem, som alla utom Carl Bildt tycker är ett problem, hade han naturligtvis haft mycket lättare för att diskutera också de utrikespolitiska frågorna framöver. Men vill man sitta i klistret kan man sitta kvar hur länge som helst. Det är självvalt och det är självförvalt. Det kan vi som opposition inte göra någonting åt. Det beslutet får Carl Bildt ta ansvar för, med eller utan underteckning.

Anf. 40 VERONICA PALM (s):

Fru talman! Jag gör ett försök till sammanfattning. Carl Bildt har i en informell överenskommelse i efterhand fått möjlighet att lösa de optioner i Vostok Nafta som inbringade 4,8 miljoner kronor. Nej, det är inte futtigt. Nej, det handlar inte om någon ankdammsdiskussion. 4,8 miljoner är väldigt mycket pengar. Och detta är väldigt ovanligt.

Detta, bland mycket annat som är tvivelaktigt kring Carl Bildts ekonomiska intressen, kommer att granskas av konstitutionsutskottet. Det är bra. Oaktat det finns det redan i dag trovärdighetsproblem. Bara det faktum att man blir föremål för en KU-granskning av sina egna privata ekonomiska intressens möjligheter att påverka den svenska utrikespolitiken är ett problem för Sverige, för Carl Bildt, men minst lika mycket för mig som är svensk och som vill att Sverige ska föra en bra utrikespolitik.

Jag är djupt oroad för mycket här i världen och jag kommer säkert att möta Carl Bildt i många andra interpellationsdebatter om sakpolitiska frågor, men jag är också oroad för trovärdigheten i den svenska utrikespolitiken. Därför ställde jag två frågor som inte är föremål för en KU-granskning.

Den första är: Övervägde du någonsin att inte lösa optionerna? Den andra är: Överväger du i dag att lämna tillbaka pengarna, som skulle kunna betraktas som en gåva vid en efterhandskonstruktion av styrelsen när Carl Bildt som tidigare styrelseledamot blev utrikesminister i Sverige?

KU-granskningen går vidare, men minst lika viktig är trovärdigheten för svensk utrikespolitik.

Anf. 41 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Jag konstaterar att det är tiggande och väntan på KU som är konklusionen av den här debatten i dag. Då ska det bli intressant att se de klarlägganden som ska presenteras inför offentligheten så småningom.

Men jag tror att det är så här, Carl Bildt: Vi känner nog inte varandra tillräckligt väl för att kunna ha någon som helst uppfattning om bottnarna i engagemanget när det gäller politiska frågor eller för Afrika, för någon annan kontinent eller för något annat problem här i världen. Den debatt du försökte föra in här blir liksom ett sätt att försöka smita ifrån de frågor vi har och att göra det här till en partipolitisk historia för kortsiktiga po-
änger.

Nog skulle det vara skönt för alla om vi slapp föra en debatt om oväld, om säkerhetsavstånd och om den här typen av aktieäggande och kopplingar till bolag kors och tvärs över världen. Det är inte sådant som har varit grunden för i alla fall mitt engagemang politiskt, alltså att behöva föra den typen av debatt, men det är ju händelser och faktaförhållanden som gör att vi för den här typen av debatter. Det har ju uppkommit en situation som gör den här typen av granskning, frågor och debatt nödvändig. Det är ju därför som också KU har sina arbetsuppgifter. Det är alltså inte vi som egentligen är orsaken till att vi står här i dag, utan den kan du nog söka i din tidigare verksamhet och i de kopplingar som du fortfarande har som utrikesminister.

Vi kommer naturligtvis att fortsätta följa det här, vilket du har fullständigt klart för dig, och vi kommer att vara med in i minsta detalj ända till slutet av detta. Men om du tar någonting med dig kan det ju vara detta: Fundera på hur du värnar ovälden och säkerhetsavståndet till ämbetet för att den här typen av debatter inte ska behöva förekomma i framtiden.

Anf. 42 MORGAN JOHANSSON (s):

Fru talman! Jag konstaterar att vi har en utrikesminister som har eller har haft stora ekonomiska intressen i rysk gas, i afrikansk olja och i amerikansk krigsindustri. Och så ställde jag frågan: Har han förståelse för de trovärdighetsproblem som det här faktiskt kan leda till, eller är han fullständigt döv för det? Det var de frågor jag ställde. Och jag måste säga att jag faktiskt har fått svar på dem under den här tiden: Han är fullständigt döv för detta, och han förstår inte trovärdighetsbekymren. Av det kan jag då dra slutsatsen att han säkert inte heller har några funderingar om att han skulle vilja göra sig av med sina innehav – de som alltså kan ge ganska stora belopp framöver. Om fem sex år faller optionerna i Legg Mason ut med kanske 10 miljoner kronor.

Carl Bildt tillämpar en diskussionsteknik som är lite försätlig här. Han flyr undan. Han säger att det här ska granskas av KU, så det här vill han inte uttala sig om. Men jag vill säga att det faktiskt inte är en ursäkt. Man kan uttala sig om, och inte minst försvara sig mot, den här typen av diskussion utan att på något sätt vara bunden av KU eller någon KU-granskning. Tvärtom tror jag snarare att det för många skulle vara bra att få veta om Carl Bildt sitter inne med ytterligare information som skulle kasta ljus över detta. Då vill vi och allmänheten nog gärna veta det nu också. Han flyr alltså undan sitt ansvar och vill inte ta ansvar för den situationen.

När det gäller personalärendet har vi hört att han inte heller vill ta ansvar för de beslut som han egentligen bär ansvar för. Han har stora ekonomiska innehav och beslut som han inte vill ta ansvar för. Snart får man väl kanske bilda ett bolag: Carl Bildt UPA – utan personligt ansvar.

Det blir en intressant KU-process framöver till våren, särskilt som ju Bildt också i ett inlägg jämförde sig med kungen. Då blir det extra intressant att se hur han kommer ur den processen.

Anf. 43 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Jag vill bara kort till Morgan Johansson säga att jag mycket väl vet att ni egentligen inte är ute efter svar. Ni är ute efter något annat. Huvuddelen av de frågor som ni ställer har jag besvarat i olika sammanhang. Det vet ni. Men det är inte det som är ert huvudintresse.

Till Peter Hultqvist vill jag gärna säga att det inte var min mening att han ska behöva ursäkt sig för att han har ställt interpellationen. Jag inser väl det politiska spelets regler – jag har varit med förr. Det förvånar mig inte ett dugg. Min enda synpunkt var väl kanske av en mer välkomnande art. Om Peter Hultqvist och Veronica Palm har detta stora engagemang i de här frågorna så hade jag kanske sett fram emot en diskussion med dem om utrikespolitiken, om Afrika och om Sudan eller Somalia. Det fanns en möjlighet att delta i en sådan debatt för vid det här laget någon timma sedan. Utrikespolitiken är viktig.

Jag kan bara konstatera att det inte är min sak att recensera oppositionen, men under den tid som jag har varit utrikesminister – inte så länge – har jag inte fått några interpellationer eller sett någon aktivitet från socialdemokratisk sida. Det har varit tyst i utrikespolitiken. Men här kommer kaskader av engagemang! På sådant sätt fungerar politiken. Själv tycker jag att utrikespolitiken är viktig.

Jag ser fram emot diskussioner med Veronica Palm och Peter Hultqvist, och om Morgan Johansson har ett intresse för ärendet välkomnar jag den diskussionen också.

Bosse Ringholm, vi kan ta en diskussion om formalia och författandet av beslut i Regeringskansliet angående lönegradsplaceringar av chefs-tjänstemän, för det var det som det egentligen handlade om, och där är det faktiskt precis som jag sade. Jag är alldeles övertygad om att jag kan be Utrikesdepartementets förnämliga tjänstemän att göra en pedagogiskt upplagd promemoria som vi kan skicka över till riksdagsledamoten och som förklarar hur det faktiskt förhåller sig.

Tack för en inspirerande debatt!

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2006/07:223 om studiemedel vid sjuk- eller aktivitetsersättning

Anf. 44 Utbildningsminister LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Helene Petersson i Stockaryd har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att den förändring av rätt till studiemedel som genomfördes den 1 januari 2007 inte ska få orimliga konsekvenser

för personer med funktionshinder som har sjuk- eller aktivitetsersättning och som studerar vid folkhögskola.

Våren 2006 beslutade riksdagen om vissa förändringar inom aktivitetsersättningen som syftade till att stimulera personer att återgå till arbete. Förändringarna innebär att en person kan ha sjuk- eller aktivitetsersättning vilande vid studier. Avsikten är att studier kan vara ett sätt att stimulera till och möjliggöra ett återvändande till arbetslivet. Samtidigt infördes en samordningsbestämmelse mellan studiemedelssystemet och sjuk- och aktivitetsersättningen. Bestämmelsen innebär att det inte är möjligt att under en och samma tidsperiod få både studiemedel och sjuk- eller aktivitetsersättning.

Samordningsbestämmelser är principiellt viktiga för att samhällets trygghetssystem ska fungera väl. Dessa bestämmelser ska säkerställa att ersättningar från två olika trygghetssystem inte lämnas samtidigt för samma ändamål. Bestämmelserna är lika för alla och alltså inte riktade mot någon särskild grupp i samhället.

Studiemedelssystemet är ett generellt system och är främst avsett att täcka den studerandes levnadsomkostnader under studietiden. Särskilda kostnader ska tillgodoses inom ramen för andra trygghetssystem, till exempel extra kostnader som personer med funktionshinder har i samband med studier och rehabilitering.

Olika studerandes studiesociala situation kan variera och har allmänt sett länge varit eftersatt. Regeringen avser därför att se över de studerandes studiesociala förhållanden.

Den nya samordningsbestämmelsen mellan studiemedelssystemet och sjuk- och aktivitetsersättningen har fått olyckliga konsekvenser för personer med funktionshinder som studerar vid bland annat folkhögskola. Dessa studerande har tidigare haft både studiemedlets bidragsdel och aktivitetsersättning.

Enligt vad regeringen erfar kommer de personer som redan har beviljats studiemedel av Centrala studiestödsnämnden parallellt med aktivitetsersättning att få behålla studiemedlen under den tid de beviljats för. Någon försämring på kort sikt är det alltså inte frågan om. Hur statens stöd till dessa personer ska se ut på längre sikt är ett område som särskilt behöver uppmärksammas.

Anf. 45 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s):

Fru talman! Jag tackar utbildningsministern för svaret. Situationen behöver, som utbildningsministern säger, ses över på lång sikt.

Grunden till den uppkomna situationen för studerande som uppbär aktivitetsersättning har vi ett delat ansvar för. Den proposition som kom i våras avlämnades av vår regering. Den kom till riksdagen, men tyvärr passerade den utan vare sig debatt eller reservationer. Ingen tog egentligen notis om den eller reagerade över den. Det beklagar jag i dag.

Grunden till förslaget om samordning är vi också överens om. Det är bra att ersättningar inte kan utgå från olika system samtidigt. Samordningsbestämmelsen är dock generell, vilket kan ha både för- och nackdelar. En nackdel ser vi tydligt i det fall som nu är uppe till debatt. Vi talar om en grupp funktionshindrade som valt att fullfölja eller komplettera sina studier. De får behålla sin aktivitetsersättning men får inte ta del av studiemedlets bidragsdel, vilket de fått tidigare.

Vid första anblicken kan detta verka både rättvist och till och med fördelaktigt. De behöver ju inte ta studielån utan får behålla sin aktivitetsersättning och kan ändå studera. Det berör en liten, speciell grupp. I propositionen beräknas förslaget omfatta ungefär tusen personer som, om de väljer att låta aktivitetsersättningen vila och i stället tar studielån, förväntas ha lägre återbetalningsförmåga. Därmed kommer studielånet att avskrivas i högre grad än för andra som tar studielån. Jag tror inte att vi var riktigt medvetna om vilken grupp som drabbades och hur hårt förslaget slog mot dessa personer.

Ministerns regering anser, antar jag, liksom den tidigare regeringen, att en återgång till arbetslivet ska stimuleras. Studier är en oerhört viktig del för att kunna ta sig in på arbetsmarknaden, och studierna för denna grupp sker ofta på ett annat sätt än för ordinära utbildningar.

Att läsa på folkhögskola tillgodoser denna grupps behov på ett sätt som en ordinarie utbildning har svårt att göra. Folkhögskolan har ett särskilt sätt att bedriva undervisning på. Den har större möjligheter att anpassa studierna till den enskilde eleven. Att studera på folkhögskola är inte bara en fråga om undervisning. Det är också ett liv, som en elev sade till mig när jag besökte Ädelfors folkhögskola för ett par veckor sedan.

Det handlar dessutom om en grupp elever som av olika orsaker behöver extra tid på sig för att lära. Då känns det inte rätt att de inte ska få den möjligheten bara för att ekonomin inte räcker till. De kan heller inte jämföras med de grupper som i övrigt har tillgång till studiestödssystemet. Det är för den här gruppen svårare att få sommarjobb eller extrajobb på McDonalds på lördagar och söndagar. En generösare tillämpning av studiestödsreglerna under aktivitetsersättning kan öka möjligheterna till återgång avsevärt. I många fall innebär det ett inträde i arbetslivet för denna grupp människor.

Som ministern säger i sitt svar är den mest akuta situationen undanröjd i och med att CSN meddelat de personer som redan fått studiestöd beviljat att de får behålla sina pengar. Nu har vi ett halvår på oss att lösa situationen. Hur tänker ministern ta tag i frågan? Är det ministerns mening att försöka få en bred lösning när det gäller de ekonomiska möjligheterna till studier för denna grupp?

Anf. 46 Utbildningsminister LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Jag håller med Helene Petersson om att vi har ett delat ansvar. Jag blev varse denna fråga före jul när föräldrar till funktionshindrade ungdomar tog kontakt med mig och berättade om det besked de fått från CSN. Jag reagerade då och försökte skaffa mig en bild av situationen.

Man kan använda begreppet delat ansvar också när det gäller de instanser i samhället som hanterar den här frågan. Förändringen våren 2006 lades fram av den dåvarande regeringens socialförsäkringsminister. Vi hade i den förra och har i den nuvarande regeringen en handikappminister, alltså ett statsråd med särskilt övergripande ansvar för handikappfrågor. Vi har en minister som är ansvarig för folkhögskolor och vi har en fjärde minister som är ansvarig för studiemedelsfrågor. Det är alltså lätt att frågan hamnar mellan stolarna.

Vi har även en särskild myndighet som har till uppgift att överföra resurser till folkhögskolor just för att möjliggöra för funktionshindrade att studera vid dessa. Vidare har vi kommuner som har ett visst ansvar för att förse funktionshindrade med färdtjänst och personliga assistenter. I den bästa av världar skulle alla dessa instanser samordna sina resurser och göra allt för att bistå personer som behöver extra stöd. Tyvärr är verkligheten ofta den att det delade ansvaret leder till att ingen riktigt vill ta ansvar.

Om jag fullföljer den tankegången ytterligare ett ögonblick kan man också ställa sig frågan: Varför tar vissa folkhögskolor ut så pass höga avgifter av den elevgruppen att de behöver studiemedel för att ha råd att studera? Det vanliga i Sverige är – och så vill vi alla ha det – att studier ska vara kostnadsfria för de studerande. I den mån det uppstår extra kostnader på grund av ett funktionshinder ska de helst täckas av det bidrag man får i särskild ordning.

I regeringen resonerade vi om saken över departementsgränserna. Vi enades om att Utbildningsdepartementet, och jag som ansvarig för studiemedelsfrågorna, ska ta ansvar för en intern beredning där vi reder ut vad som gäller, den situation vi hamnat i och vad som är det bästa sättet att lösa problemet. Precis som Helene Petersson säger är vi helt överens om att studier för den här gruppen i många fall antingen innebär en väg tillbaka till arbetslivet eller, om funktionshindret är så gravt att det inte är sannolikt att det finns en väg till arbetslivet, i alla fall till en meningsfull sysselsättning.

Att omöjliggöra studier för denna grupp är oacceptabelt. Jag är alltså helt inställd på att vi måste hitta en lösning som innebär att denna, förmodligen för både den gamla och nya regeringen, oönskade effekt av förslaget undanröjs.

Anf. 47 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s):

Fru talman! Det låter hoppfullt. Framför allt låter det hoppfullt för den grupp som nu kommit i kläm.

Vid Ädelfors folkhögskola, som jag har mycket kontakt med och besöker med jämna mellanrum, har man olika grupper. Där finns hjärnskadade men också sådana som inte haft möjlighet att fullfölja sina gymnasiestudier eller ens grundskolestudier. Det finns även en grupp som behöver extra undervisning för att lära sig hur man hanterar sin vardag. Det är klart att man kan göra det på andra ställen än på en folkhögskola, men en folkhögskola betyder oerhört mycket för dessa personer. Det är, som jag sade i mitt inledningsanförande, också ett liv. Det är en samvaro. Man träffar olika människor.

Jag vet inte om jag håller med ministern om att folkhögskolorna tar ut höga, eller orimligt höga, avgifter. Jag tror att omkostnaderna är ganska stora vad gäller att bedriva undervisning på detta sätt, för det är, som sagt, inte bara en lektion man kommer till och går från, utan ett helt sammanhang. Det tror jag betyder oerhört mycket för dem som har någon form av funktionshinder.

Jag läste folkhälsoministerns pressmeddelande i mitten av december där det sades att FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionshinder antagits av generalförsamlingen den 13 december. Där tar man upp både utbildning och arbete men även ekonomiska åtgärder. I

pressmeddelandet sägs också att det nu gäller att gå igenom svensk lagstiftning för att kunna ratificera konventionen. Kan detta vara något som vi kan anknyta till, eftersom vi vill ratificera dessa rättigheter? Vi ser ju att både arbetsdelen och studierna är annorlunda för gruppen med funktionshinder. Om vi behöver gå igenom en del regler kanske även detta är något vi måste förändra.

När det gäller samordning av bidrag måste vi absolut vara medvetna om vilken myndighet som ger respektive bidrag, så att det inte kan utnyttjas eller missbrukas. Det är vi helt överens om. Frågan låg både hos socialförsäkringsutskottet och hos utbildningsutskottet, och propositionen kom från socialförsäkringsministern. Det var alltså många som var inblandade i det här i riksdagen.

Kanske skulle man ändå fundera på att skilja aktivitetsersättningen från studieersättningen. Aktivitetsersättningen får du i dag när din arbetsförmåga är varaktigt nedsatt eller nedsatt under en begränsad tid. Man har möjlighet att delta i någon aktivitet, men det är inget krav och heller ingen morot.

Jag tror att detta är en grupp som kanske måste stimuleras extra för att komma i gång och ta steget att börja studera. Jag tror att ett speciellt riktat studiestöd kan fungera som en extra stimulans för att få denna grupp att studera vidare och få en chans att komma ut i arbetslivet. Det är ju det som både ministern och jag strävar efter i slutändan.

Anf. 48 Utbildningsminister LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! I våra första inlägg har vi framför allt fokuserat på den situation som funktionshindrade befinner sig i. De har fått det som förr kallades förtidspension, de studerar under tiden, och då får de dessutom studiemedel – det vi i praktiken talar om i de flesta fall är studiemedlens bidragsdel. Jag har talat om situationer när studiebidraget behövs för att finansiera extrakostnader i samband med studierna.

Den förändring som den socialdemokratiska regeringen föreslog, och som en enhällig riksdag accepterade, innebär naturligtvis en försämring för många människor. Man förlorar alltså över 2 000 kr i månaden, och det är ett betydande belopp. Är det möjligt att välja mellan att få 2 000 kr och att inte få det skulle väl vi alla välja att få det. För systemens legitimitets skull var det dock inte rimligt att det utgick en ersättning för uppehälle och omkostnader och så ytterligare en ersättning för samma sak. Den principen tycker jag ändå är riktig.

Nu för Helene Petersson in ett annat element som naturligtvis också är värt att diskutera och fundera över. Är det verkligen så att den grupp vi framför allt talar om – funktionshindrade eller personer som av andra skäl har särskilda problem i sin studiesituation eller i sin livssituation – behöver en extra ekonomisk morot för att lockas att studera? Jag har inget svar på den frågan just nu.

Helene Petersson nämnde folkhälsoministern i den nuvarande regeringen, alltså samma statsråd som också har ett övergripande ansvar för handikappfrågor. Jag har samrått med henne om hur vi ska gå vidare med detta, och vi är helt överens om att den negativa effekt som nu tycks ha uppstått eller kommer att uppstå inte är acceptabel, även om det är oklart exakt hur många individer som än så länge har drabbats. Det är vi överens om. Därför jobbar tjänstemännen på Utbildningsdepartementet och

Socialdepartementet tillsammans för att till att börja med kartlägga problemet. Om det inte kan hanteras inom systemets befintliga ramar är vi inställda på att föreslå någon form av förändring.

Om huvudproblemet är att folkhögskolor tar ut för höga avgifter kan det åtgärdas antingen genom att de förmås att sänka sina avgifter eller genom att man ökar det statsbidrag som skolorna får för att ta emot funktionshindrade. Det är kanske de smidigaste lösningarna. Det skulle vara en mycket större apparat att riva upp den förändring som beslutades 2006.

Anf. 49 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s):

Fru talman! Det finns säkert hur många lösningar som helst på detta. Jag är öppen för många av dem. Nu har jag kanske inte mandat att tala för hela mitt parti, men jag kommer i alla fall att jobba hårt med frågan.

Jag tror inte att det handlar om att välja 2 000 kr eller inte. Jag tror snarare att det handlar om att man känner att man blir tvungen att välja bort studierna, för man har inte råd att fullfölja dem.

Många av de elever jag träffade när jag var på Ädelfors folkhögskola var riktigt förtvivlade. Någon sade: Jag har kommit ifrån socialbidraget och sett att detta var en möjlighet som får mig att känna ett värde. Jag behöver inte söka en mängd olika bidrag, till exempel socialbidrag, för att leva när jag får aktivitetsstöd och studiebidrag.

En del sade att de fick ta av de försäkringspengar de hade fått för sin skada – för det fanns också personer som var trafikskadade eller med förvärvade hjärnskador där. Kanske det är rätt – det får man diskutera – men jag är tveksam till det. Aktivitetsstöd får man upp till 29 år, och de flesta av de unga människor detta gäller har förhoppningsvis ett långt och värdigt liv att leva.

Det finns många olika lösningar. Jag tror inte att folkhögskolorna tar ut oskäligena summor. Det blir extra kostnader både för den enskilde eleven och för skolan.

Det är bra att man kartlägger problemet. Jag tror som sagt att man kan hitta olika möjligheter här. Vad som framför allt är viktigt är att inte föräldrarna till eleverna eller eleverna själva ska behöva leta sig fram till någon möjlighet. Det måste fungera smidigt som förut. Då har man fått aktivitetsersättning, och man har också fått studiemedlens bidragsdel.

Tack för debatten!

Anf. 50 Utbildningsminister LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Jag tror att de avgifter som folkhögskolorna tar ut för detta är ganska olika. Folkbildningsrådet har observerat att det i enstaka fall har förekommit väl höga avgifter. Då finns det anledning att åtgärda det.

Jag lovar att relativt snabbt gå igenom denna fråga. Om det är nödvändigt för att undvika dessa oönskade konsekvenser ska vi göra någon form av förändring. Man kan ta ett större grepp, som Helene Petersson förordar, och se till att samordningen inte gäller funktionshindrade, eller kanske en ännu större grupp. Jag kan inte utlova det. Men effekten att personer som rimligen behöver studera inte får möjlighet att göra det är oacceptabel. Jag hoppas verkligen att vi kan undvika den.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.59 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

*Svar på
interpellationer*

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

10 § Svar på interpellation 2006/07:239 om regeringens begäran om fler utsläppsrätter från EU-kommissionen

Anf. 51 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):
Herr talman! Per Bolund har ställt fyra frågor till mig:

1. Hur menar ministern att utsläppssystemets trovärdighet ska bevaras när länder som Sverige försöker att få ökade utsläpp?
2. Varför informerade inte ministern allmänheten om sin skrivelse till EU-kommissionen, till exempel genom ett pressmeddelande?
3. Avser ministern att agera för att det planerade gaskraftverket i Malmö inte ska få gratis tilldelning av utsläppsrätter?
4. Avser ministern att agera för en strikt och fungerande utsläppshandel även om detta riskerar att leda till stora värdoförluster för Vattenfall?

Låt mig inledningsvis notera att det är glädjande att Per Bolund delar min och regeringens uppfattning att andra handelsperioden, Kyotoperioden, bör kännetecknas av en restriktiv tilldelning av utsläppsrätter inom EU:s utsläppshandelssystem. Likaså är det glädjande att Per Bolund synes dela regeringens uppfattning om vikten av att EU:s handelssystem bidrar till uppfyllandet av EU:s åtagande enligt Kyotoprotokollet. Klimatfrågan måste angripas i internationellt samarbete, och EU har påtagit sig en ledande roll i detta samarbete. Ett viktigt medel är utsläppshandeln. Låt mig nu besvara Bolunds frågor i tur och ordning.

1. Utsläppshandelssystemets trovärdighet är grundläggande för att det ska fungera på avsett vis och leverera de utsläppsminskningar som fordras för att vi inom EU ska uppfylla vårt gemensamma åtagande. Handel bygger på att det finns ett stabilt och förutsägbart ramverk som definierar marknaden för den handlande sektorns aktörer. Utsläppshandelsdirektivets tolv kriterier är avsedda att styra de nationella tilldelningsplanerna för att tillgodose dessa krav. För att säkerställa dessa kriterier har kommissionen utarbetat en vägledning till medlemsstaterna, och dessutom har riksdagen som bekant godkänt den förra regeringens riktlinjer för den svenska allokeringsplanen. Planen lämnades till kommissionen i månadsskiftet augusti/september

förra året av den tidigare socialdemokratiska regeringen. Planen är restriktiv. De företag som redan är inne i systemet får ca 10 % lägre tilldelning än för den nu innevarande perioden. Tillägg görs för nya anläggningar och utsläpp som, så att säga, flyttas över från den icke handlande sektorn till den handlande, i syfte att pressa ned utsläppen. Kommission har beslutat att godta Sveriges plan på villkor bland annat av att den planerade tilldelade mängden reduceras. Liknande villkor ställdes på tio av tolv av de planer som kommissionen beslutade om vid det tillfället. Regeringen har gjort en granskning av kommissionens motiveringar och beräkningar för sitt beslut och har funnit att dessa inte är invändningsfria och därför öppnat en dialog med kommissionen om dessa frågor. Mot bakgrund av vikten av stabila och förutsägbara marknadsförutsättningar är det viktigt att spelreglerna inte förändras under spelets gång. Vi avvaktar nu en respons från kommissionen. Det är alltså inte fråga om att Sverige begär mer än vad den förra regeringen planerade eller att "Sverige försöker få ökade utsläpp". Utsläppen från företagen i den handlande sektorn bestäms ju, vilket förefaller viktigt att upprepa, inte av den svenska tilldelningen utan av priset på utsläppsrätter och andra produktionsförutsättningar.

2. Jag har naturligtvis vid flera tillfällen informerat om att regeringen avsåg att granska kommissionens beslut. Direkt efter kommissionens besked uttalade jag mig i medierna. Vid ministerrådets möte den 18 december tog jag upp frågan i den offentliga debatten om klimat och informerade om att vi granskade kommissionens underlag och önskade dialog. Brevet till kommissionen var omedelbart offentligt. Mot bakgrund av de delvis felaktiga uppgifter som förekommit i medierna hade jag naturligtvis önskat att vår information hade kunnat nå ut ännu bättre.
3. Elmarknaden i norra Europa är i dag integrerad, och beslut om var investeringar i ny produktionskapacitet lokaliseras styrs i hög grad av skillnader i förutsättningar mellan länderna. Enligt den svenska fördelningsplanen ska förhållanden i närliggande länder beaktas vid tilldelningen av utsläppsrätter till nya el- och värmeproduktionsanläggningar. Jag anser att detta är en viktig princip för att säkerställa att svenska företag inte får konkurrensnackdelar som i värsta fall kan leda till investeringar i mindre energieffektiv produktion i andra länder och därmed också till ökade koldioxidutsläpp. Frågan om hur tilldelningsvolymen fördelas mellan de anläggningar som ingår i utsläppshandelssystemet påverkar inte de totala koldioxidutsläppen och berörs inte i kommissionens beslut. Inom ramen för sammanlagd tilldelning avser regeringen för sin del att beakta vikten av stabila och förutsägbara marknadsvillkor när tilldelningen görs för nästa period.
4. Sverige kommer att fortsätta att agera för en strikt och fungerande utsläppshandel. Hur detta påverkar Vattenfalls vinst eller någon annan aktör på marknaden är inte det överordnande intresset. I sammanhanget vill jag påminna om att handelssystemet överlag är gynnsamt för fossilfri energiproduktion och att Vattenfall i ökande utsträckning tar klimatansvar och klimatinitiativ.

Låt mig också tillägga att jag i ett samtal med miljökommissionär Dimas den 22 januari tog upp frågan om utsläppshandeln som ett av flera ärenden. De kommentarer som gjordes av kommissionären, och som gjorts från kommissionen över huvud taget, ger inga egentliga förhoppningar om att kommissionen ska ändra sin bedömning.

Låt mig mot den bakgrunden konstatera att den svenska regeringen kommer att acceptera kommissionens besked att den tilldelade mängden utsläpp ska minskas, förutsatt att vi behandlas likvärdigt jämfört med övriga länder. Sverige delar kommissionens bedömning att tilldelningen ska vara restriktiv och att de samlade utsläppen måste minska. Vi anser dock att sänkningen borde ha skett enligt bättre förutsägbara spelregler och förutsätter att kommissionen agerar mer konsekvent i fortsättningen.

Anf. 52 PER BOLUND (mp):

Herr talman! Jag vill tacka miljöministern för svaret. Det var mycket intressant och informativt. Det gäller särskilt svaret på fråga 4. Han säger där att Sverige kommer att fortsätta att agera för en strikt och fungerande utsläppshandel. Det är särskilt välkommet, och det uppskattar jag verkligen. Däremot är svaret på de andra frågorna lite mer svävande. Där känner jag lite mer oro som miljöpartist.

Vi har nu sett den nya regeringens agerande i ett par avgörande beslut på klimatområdet. Bland det första som gjordes var att flygskatten, som den förra regeringen tog initiativ till, togs bort. Det andra var att man genast när kommissionen kom med ett beslut om utsläppsrättigheter åkte ned och klagade på detta beslut och hänvisade till att man ville ha ökad andel.

Ministern hänvisar här också till internationellt samarbete. Det är självklart en viktig faktor. Men man måste också komma ihåg att om man inte gör utsläppsminskningar i den egna nationen, inom rikets gränser, förlorar man trovärdighet i förhandlingar på internationellt plan. De två sakerna är ofrånkomligt kopplade till varandra.

Miljöpartiet är oroligt över att den svenska regeringen genom sitt beslut att åka ned till Bryssel och be om ökade utsläppsrätter har medverkat till att förtroendet för hela utsläppshandelssystemet kraftigt har utarmats. Det visar sig inte minst i att priset för utsläppsrätter fullständigt rasat på utsläppsbörsen.

Den senaste noteringen var 2,5 euro per ton koldioxid, vilket är ungefär knappt 25 kr. Det ska jämföras till exempel med den studie som Nicholas Stern, tidigare miljöekonom på Världsbanken har gjort, för den brittiska regeringen, den så kallade Sternrapporten. Där anges den sociala kostnaden för koldioxiden till 600 kr per ton. Det är alltså 24 gånger det nuvarande priset på utsläppsbörsen.

Orsaken till det oerhört låga priset på börsen är att industrierna räknar med att deras regeringar kommer att förse dem med tillräckliga utsläppsrätter för att hålla den totala bubblan stor. Här hävdar vi att regeringen i Sverige tyvärr har spelat med i det spelet och minskat förtroendet för utsläppshandelssystemet.

Jag tolkar ministerns svar som att regeringen i Sverige planerar att ta utsläppsrätter i den svenska bubblan från industrin och ge till det planerade gaskraftverket i Malmö. Ett sådant agerande skulle ge en mycket

olycklig utveckling där den konkurrensutsatta industrin i Sverige påverkas negativt när den måste betala dyra pengar för utsläppsrätter.

Vi hävdar att den konkurrensutsatta industrin måste få förutsägbara spelregler. Därför bör dess tilldelning inte skäras ned, vilket blir fallet om man ger utsläppsrätter till gaseldade kraftverk.

Produktionen av el och värme är däremot inte alls konkurrensutsatt på samma sätt. Det har dessutom varit tydligt sedan lång tid att Sveriges politik är att hålla nere koldioxidutsläppen på värme- och elområdet. Det kan därför inte komma som en överraskning för industrin att man skulle hålla dess utsläppsnivåer låga. Att tilldela Öresundsverket i Malmö fria utsläppsrätter är därför att belöna förorenaren och samtidigt bestraffa dem som tidigare har gått över till biobränsle i sina värme- och kraftvärmeverk.

I Sverige finns det utsläppsfria alternativ när det gäller el- och värmeproduktion. Det handlar främst om effektivisering. Det handlar om biokraftvärme. Det handlar om vindkraft. Vi behöver därför inte någon gas och inte någon gaskraft för att klara vår försörjning. Att i det läget ge stora mängder utsläppsrätter till el- och värmeproduktionen skulle ge en tydlig signal om att regeringens tal om satsning på förnybar energi bara är tomt prat.

Om det ska byggas kraftverk i Europa baserade på gas så måste det vara bättre om de byggs i till exempel Danmark och Tyskland där de direkt kan ersätta kolkraft än att gasen först ska ledas hit till Sverige och elen sedan exporteras tillbaka till dessa länder.

Vi hävdar att Sverige inte kommer att ha någon som helst möjlighet att klara sitt klimatmål om 25 % lägre utsläpp om regeringen i det här läget går in och aktivt stöder ny fossilkraft. Det vore välkommet om vi kunde få ett klarläggande från ministern om att så inte kommer att ske.

Anf. 53 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Herr talman! Först och främst säger man från Miljöpartiet gång på gång att vi skulle ha begärt ökade utsläpp. Det där är fel. Det skulle vara bra om Miljöpartiet började tala om det som verkligen gäller.

Det regeringen har gjort är att vi har ställt frågor och öppnat en dialog med kommissionen om motiven för att man underkände den plan som den förra regeringen lämnade in. Den var i sig restriktiv, den innebar minskade utsläpp och den hade utarbetats i samarbete med Miljöpartiet. Det blir väldigt konstigt; när vi ställer frågor om detta angräps vi från samma miljöparti som plötsligt påstår att planen skulle ha inneburit något helt annat än vad den faktiskt gjorde och vad ni själva var medvetna om när ni var med och utarbetade den.

När det gäller den viktigare frågan, det vill säga själva handelssystemet och bubblan, är vår utgångspunkt att vi från första stund har gett beskedet att vi delar kommissionens uppfattning att utsläppstaket ska vara lågt och tilldelningen restriktiv. Vi har gång på gång upprepat att vi tycker att det är bra att man i kommissionen och i Europa stegvis sänker utsläppstaket så att man får ned bubblan. Vi tror att en förutsättning för att handeln på allvar ska komma i gång är att tilldelningen är tillräckligt restriktiv.

Det är naturligtvis fullständigt gripet ur luften att våra besked om den restriktiva tilldelningen på något sätt skulle ha påverkat handeln negativt.

Tvärtom är det klart att vi bidrar till att handeln utvecklas bättre och positivt. Vi har skäl att fortsätta att driva diskussionen med elkommissionen.

Det är därför vi vill att det ska vara förutsägbara spelregler. Detta är den invändning vi har haft mot kommissionens beslut. Om den svenska industrin ska ha sin konkurrenskraft och om utsläppshandeln verkligen ska fungera bra så ska spelreglerna vara förutsägbara. Det är på den punkten vi menar att kommissionen skulle ha varit mer tydlig redan från början och agerat mer konsekvent. Vi förutsätter att den kommer att göra det i fortsättningen.

Jag tycker inte alls att Per Bolund ska tolka mitt svar när det gäller det planerade gaskraftverket i Malmö på det sätt som du gör. Det klokaste i det här läget är att inte försöka misstolka det alls. Läget är sådant att regeringen tar fram riktlinjer för ansvaret, men den slutgiltiga fördelningen – det vill säga vilka anläggningar som får vad – ligger hos Naturvårdsverket. Det är den ordningen som kommer att gälla i det här fallet också. Men vår utgångspunkt är att vi ska slå vakt om industrins konkurrenskraft. Det är därför vi agerar som vi har gjort.

Som helhet tycker jag att det skulle vara bra om Miljöpartiet på allvar frågade sig vad det är klimatet behöver. Kan vi kritisera fram en förbättring av klimatet? Kan vi gnälla på varandra så att det ger ett bättre klimat? Jag tror inte det. Ni är inbjudna till ett samarbete, och jag hoppas att ni vill vara med om det.

Vad Sverige behöver och vad världen behöver är ett starkt internationellt samarbete, och där är det europeiska systemet en förutsättning. Det skulle innebära den direkta motsatsen att inte vara med i EU, vilket Miljöpartiet argumenterar för. Då skulle vi ju inte ens ha det europeiska handelssystemet. Då skulle vi inte kunna driva den diskussion som vi nu driver för att få ned utsläppen. Om Miljöpartiet skulle få som Miljöpartiet vill så skulle det direkt slå sönder hela det system som du nu argumenterar så värtaligt för.

Dessutom behöver både världen och Sverige mer samarbete i de här frågorna. Därför är det dags att sluta misstolka varandra och i stället se till att vi får åtgärder vidtagna framåt, precis som regeringen gör.

Anf. 54 PER BOLUND (mp):

Herr talman! Miljöministern är lite otydlig när det gäller frågan om man har begärt utökade utsläppsrätter eller inte.

Det kanske är som miljöministern säger – att regeringen delade kommissionens uppfattning och tyckte att den var bra. Regeringen kanske tyckte att det var lagom nivå som kommissionen angav när man sade att man ska skära ned Sveriges utsläppsbubbla med 10 %. Då hade det ju inte funnits någon anledning att åka ned till EU-kommissionen och argumentera med den.

Det finns inte heller någon anledning att misstänka att Sverige har fått sämre tilldelning av utsläppsrätter än andra länder. Kommissionen var ju inne och hade synpunkter på många länders utsläppsbubblor.

Det är svårt att köpa argumentationen om att vi var nöjda bara alla tog ett lika stort ansvar. Det var ju ändå så att den svenska regeringen faktiskt åkte ned dit och försökte diskutera med kommissionen för att man inte skulle få så stora neddragningar som man fick. Det är svårt att

argumentera emot det, tycker jag. Det är svårt att se ministerns ställningstagande.

När det gäller förtroendet för utsläppshandeln är det faktiskt så – det går inte att argumentera emot detta heller – att den svenska regeringen tillsammans med ett stort antal andra regeringar inom EU klagade på den tilldelning som kommissionen gjorde. Det är det som har gjort att det har blivit en otydlighet och en osäkerhet om det verkligen finns en bred upplutning kring handelssystemet. Stöder man över huvud taget minskningen av den totala bubblan?

Jag är ganska säker på att industrin inte uppfattar ett klart och tydligt ställningstagande från EU:s medlemsländer när man agerar på det sätt som man nu har gjort. Kommissionen kommer med ett beslut som drar ned på utsläppsrätterna. Då säger regeringen inte ja och accepterar det och blir glad över att kommissionen tar systemet på allvar och gör som man har hävdat tidigare, det vill säga att man minskar bubblan hela tiden. Regeringen åker i stället ned och klagar och kritiserar beslutet.

Miljöpartiet är övertygat om att vi behöver nationellt arbete. Vi måste vidta stora åtgärder här i Sverige för att minska vår klimatpåverkan. Men vi behöver också internationellt samarbete.

Jag tror inte att någon delar den uppfattning som miljöministern ger uttryck för här när han säger att Miljöpartiet inte vill ha internationella överenskommelser. Jag tror att alla vet att vi har varit pådrivande framför allt när det gäller de internationella avtal som verkligen omfattar alla länder i hela världen, till exempel Kyotoprotokollet. Det kommer vi självfallet också att fortsätta vara.

Precis som miljöministern själv sade var Miljöpartiet med på att skicka in den första fördelningsplanen. Därmed har vi också deltagit i besluten om det handelssystem som vi har i dag, så Miljöpartiet har verkligen tagit sitt ansvar.

Det är också svårt att acceptera det som miljöministern säger om att Miljöpartiet stod bakom fördelningsplanen och att vi skulle vara lika skyldiga som miljöministern. Miljöpartiet ställde sig bakom förslaget i en tid när det var oklart hur kommissionen skulle hantera det. Nu när det blev tydligt att kommissionen hade en hård inställning och att den gick in och begränsade utsläppsrätterna har man hamnat i ett helt nytt läge. Att i den situationen inte acceptera förslaget utan åka ned och kritisera det tillsammans med många andra regeringar tycker vi är en oansvarig politik. Där borde man ha haft en bättre inställning från den nya regeringens sida om man hade menat allvar med klimatpolitiken.

Anf. 55 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Herr talman! Nu blev det i alla fall klarlagt att Miljöpartiet deltog när planen togs fram. Miljöpartiet medverkade när planen skickades till kommissionen. Det som Sverige därefter har argumenterat för är egentligen ett förslag som Miljöpartiet hade accepterat. Det ändrar hela den bild som Miljöpartiet nu har drivit i ett antal veckor. Det är bra att detta klargjordes när fakta lades fram på bordet och frågorna ställdes klart och tydligt.

Det är inte fråga om att Per Bolund behöver köpa något enda argument alls. Det räcker fullständigt att bara konstatera faktum. De experter som från svensk sida har tagit fram fördelningsplanen har ansett att Sve-

rige intill perfektionens gräns har följt de anvisningar som gällde från kommissionens sida för hur planen skulle genomföras. Det är naturligtvis också därför som Miljöpartiet var med och godkände den.

När kommissionen sedan underkände samma plan måste Sverige granska hur kommissionen har räknat och bedömt. Vi gör det av det skälet att vi vill ha förutsägbara spelregler, och det fanns uppenbarligen inte vid det tillfället.

Det är något helt annat än att ge den beskrivningen att vi bara har klagat på systemet. Vi har tvärtom sagt att vi, för att slå vakt om systemet och den restriktiva tilldelningen, vill säkerställa trovärdigheten som ligger i att spelreglerna är förutsägbara. Därför har vi granskat kommissionens argument. Vi har fått en del svar på våra invändningar. De har i och för sig inte varit tillfredsställande svar på de frågor vi hade, men vi förutsätter nu att kommissionen agerar mer förutsägbart i fortsättningen. Och eftersom vi i grunden ändå delar kommissionens bedömning att tilldelningen ska vara restriktiv kommer vi också att acceptera detta förutsatt, som jag sade i svaret, att också andra länder behandlas lika.

Det som är handelssystemets verkliga problem är att få i gång handeln på allvar. För att det ska kunna bli verklighet är den restriktiva tilldelningen en förutsättning, men det krävs också ett mer marknadsmässigt system som helhet. När systemet ska reformeras framöver kommer Sverige därför att slå vakt om ett mer marknadsmässigt system. Vi skulle vilja öka graden av auktionering vid tilldelningen av utsläppsrätter. På det sättet skulle vi vilja få prismekanismen att fungera mer och mer. Först då kan vi få systemet att bli riktigt effektivt när det gäller att få ned utsläppen.

Sanningen är ju att Miljöpartiet, precis som Per Bolund också är medveten om, inte vill att Sverige ska vara EU-medlem. Det skulle krascha våra förutsättningar att vara med i det handelssystem som EU har, och det skulle krascha våra förutsättningar att påverka det. Hela den diskussion som vi för nu skulle bli ganska teoretisk och abstrakt om Miljöpartiet skulle få som man vill. Dessutom skulle vi tappa möjligheten att medverka i det ledarskap som EU nu utövar för att kunna medverka till en global överenskommelse som verkligen får ned utsläppen av växthusgaserna.

EU tar nu på sig en ambitiös och viktig ledarroll i det globala miljöarbetet. Vårt EU-medlemskap är en förutsättning för att vi verkligen ska kunna spela rollen som en medspelare bland andra aktörer. Skulle vi i stället börja med att avsäga oss det verktyget, den förutsättningen, skulle alla våra möjligheter att på allvar driva klimatfrågorna vara missgynnade. Det är självklart att vi för den trovärdighetens skull ska se till att ligga långt framme. Det gör Sverige i dag. Det kommer vi att fortsätta att göra, och det kommer vi att dra nytta av.

Anf. 56 PER BOLUND (mp):

Herr talman! Jag tycker att ministern försöker komma undan här genom att säga två olika saker. Vi ska ha en väldigt restriktiv tilldelning. Vi är för att man har hårdare krav på medlemsländerna att de ska minska sina utsläpp. Samtidigt säger man att man åkte ned till Bryssel inte för att kritisera de detaljer som det här förslaget är uppbyggt på utan därför att det fanns missuppfattningar i det. Då är det väldigt lätt att hävda att man

verkligen tror på det här, att man vill ha låga utsläpp och sedan peka på små detaljer i förslaget och kritisera dem i sin tur. Frågan är om det är särskilt många utanför regeringen som tror på att det verkligen var så det gick till och att det var det som var skälet. Jag uppfattar att det inte är särskilt många som tror att det verkligen var på det sättet, utan att man ville skydda den svenska industrin, och kanske framför allt den svenska gasvärmesektorn, och därför få det tillskott av utsläppsrätter som man hade begärt ursprungligen.

Sedan försöker ministern att skjuta in sig på frågan om EU. Men det här är inte en EU-debatt, utan detta är en fråga om utsläppshandelssystemet. EU-utträdet är en långsiktig politik från Miljöpartiets sida. Det är inte något som vi driver på kort sikt. Det finns inget som hindrar att man driver på EU-politiken väldigt hårt på många områden samtidigt som man har en EU-kritisk hållning. Där har Miljöpartiet inte minst varit med och bidragit till att driva på EU. Vi har också drivit på så att EU nu driver den här linjen i klimatfrågan.

Dessutom krävs det mer än bara EU för att vi ska uppnå bra klimatmål och bra klimatåtgärder på internationell nivå. Även där är Miljöpartiet och dess gröna systerpartier runtom i världen väldigt pådrivande.

Anf. 57 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Herr talman! Vi granskar självfallet kommissionens sätt att tillämpa kriterierna. Det betyder inte att vi underkänner ambitionen att få ned utsläppen – tvärtom. Det har inte varit några som helst svårigheter att få kommissionen att förstå det synsättet eller att i övrigt göra det.

Det som förvånar mig bland en del annat som tillkom i Per Bolunds inlägg är att det skulle vara ett argument mot vår linje att vi vill slå vakt om den svenska industrins konkurrenskraft. Det är självfallet tvärtom. Det är precis det vi bör göra. Gör vi detta rätt, har vi förutsägbara spelregler, kommer vi att kunna minska utsläppen och samtidigt slå vakt om den svenska industrins konkurrenskraft. Gör vi det här med förutsägbara spelregler och lika villkor som andra länder, både i Europa och i andra delar av världen, kommer vi att kunna skapa förutsättningar för både förbättrad och stärkt konkurrenskraft och sänkta utsläpp. Men då är förutsättningen fortfarande att vi har EU som ett instrument. EU-medlemskapet är en förutsättning för att vi ska kunna påverka det system som vi har. Det är inte ett sätt att försöka dra bort debatten från det den gäller. Det är kärnan i det debatten gäller. Vårt medlemskap är en förutsättning för att vi också ska kunna påverka det handelssystem som Per Bolund, precis som jag, vill ska fungera bra. Det är inte så att Miljöpartiet bara är EU-kritiskt – det är jag på många sätt också – utan Miljöpartiet vill verkligen lämna EU och därmed lämna det verktyg vi behöver för att kunna påverka handelssystemet.

Debatten har klargjort mycket. Den har klargjort att Miljöpartiet ändå har godkänt fördelningsplanen och egentligen har delat den argumentation som den svenska regeringen har fört. Jag ser fram emot ett fortsatt samarbete på området när det gäller både klimat och handel. Det kommer Sverige att behöva, och där har vi gemensamt höga ambitioner. Det har också den här debatten visat.

Anf. 58 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Gunvor G Ericson har frågat mig om jag är beredd att medverka till att Vidarklinikens legitimerade läkare även i fortsättningen ska kunna använda de antroposofiska läkemedel med homeopatika för invärtes och utvärtes bruk som man hittills med stor framgång använt. Gunvor G Ericson har vidare frågat mig om jag är beredd att ge de 600–700 antroposofiska läkemedlen fortsatt dispens.

Enligt läkemedelslagen har regeringen möjlighet att lämna tillstånd till försäljning av vissa antroposofiska läkemedel. I lagen anges att försäljningstillstånd kan meddelas om det finns särskilda skäl som motiverar tillståndet och att det inte avser ett läkemedel som bland annat beretts enligt en erkänd homeopatisk metod, det vill säga homeopatiska läkemedel.

Regeringen beslutade första gången den 6 maj 1993 att bevilja Vidarkliniken tillstånd att sälja vissa antroposofiska läkemedel. Regeringen har sedan dess genom återkommande beslut förlängt tillståndet. Besluten har dock innehållit vissa inskränkningar, till exempel att injektionsmedel endast får lämnas ut mot recept och att eventuella biverkningar ska rapporteras till Läkemedelsverket.

Den 21 december i fjol beslutade regeringen att förlänga försäljningstillståndet till och med den 30 juni 2007. Skälet till att tiden för tillståndet är relativt kort är att frågan om försäljning av de antroposofiska läkemedlen bör utredas ytterligare.

En av grundfrågorna som för närvarande utreds inom Regeringskansliet är om vissa antroposofiska medel inte kan omfattas av regeringens tillstånd på grund av att de klassas som homeopatiska läkemedel. Ett läkemedel som bland annat beretts enligt en erkänd homeopatisk metod ska på ansökan nämligen registreras hos Läkemedelsverket, enligt läkemedelslagen. Regeringen gör ingen egen klassificering av vilka medel som ska klassas som homeopatiska läkemedel eller om de ska registreras, utan det är läkemedelslagen som styr detta.

En annan fråga som regeringen har att ta ställning till är om tillstånd till försäljning av antroposofiska medel ska beslutas av regeringen eller av Läkemedelsverket. Enligt läkemedelslagen kan regeringen bemyndiga Läkemedelsverket att pröva frågan om försäljningstillstånd för dessa preparat.

Det är av vikt att all försäljning av läkemedel sker i enlighet med den lagstiftning som finns på området och att möjligheten att utöva tillsyn över försäljning av läkemedel inte begränsas. Detta gäller såväl de sedvanliga läkemedel som godkänns eller registreras för försäljning som de som benämns som antroposofiska medel. Ett grundläggande krav som måste ställas på all hantering och användning av läkemedel är att det sker på ett patientsäkert sätt.

Eftersom ärendet om Vidarklinikens försäljningstillstånd är föremål för beredning kan jag i dag inte uttala mig om vad ett eventuellt försäljningstillstånd kommer att innebära för begränsningar eller krav.

*Svar på
interpellationer*

Anf. 59 GUNVOR G ERICSON (mp):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret på min interpellation om antroposofiska läkemedel. Mångfald och behandling anpassad till den enskilda individen brukar känneteckna borgerlig vårdpolitik. Det är med viss oro jag läser svaret från ministern. Är det verkligen tillverknings sättet, alltså hur man har berett preparatet, som ska styra bedömningen av ett läkemedel i stället för vilken effekt det har utifrån helheten i metoden för den behandling som ges?

Antroposofiska läkemedel framställs huvudsakligen av växter och mineraler. Det finns olika framställningsmetoder. En del av medlen framställs enligt den homeopatiska metoden. Medlen finns som orala, utvärtes, injektioner, ögondroppar, suppositorier och så vidare. De här antroposofiska läkemedlen förskrivs av legitimerade läkare som har ansvar för deras effekt, och medlen måste ses i ett helhetssammanhang där antroposofiska läkare ska ha möjlighet att kunna använda alla former av medel för att patienten ska kunna erhålla bästa behandlingsresultat. Dessa medel måste kunna förskrivas och användas av kunniga läkare under läkaransvar som också känner till de olika medlens effekter och som ger patienten god och säker vård. Det är ju läkare med vanlig läkarlegitimation men med påbyggnadsutbildning i antroposofisk medicin.

Av interpellationssvaret framgår att regeringen beviljade tillstånd första gången 1993. Ja, enligt den nu gällande lagen. Men korrekta fakta är att Vidarkliniken har fått sitt försäljningstillstånd av regeringen ända sedan 1987. Från 1993 gällde en ny läkemedelslag. Så visst kan man säga som i svaret även om det faktiskt inte är hela sanningen.

Förra regeringen har år 1997 och 2000 gett Läkemedelsverket i uppdrag att inordna de antroposofiska läkemedlen i befintlig lagstiftning eller komma med förslag till lagändringar. Intentionen var att långsiktigt förbättra tillgängligheten till antroposofiska läkemedel. Det gjordes inte, och dispensen förlängdes i avvaktan på nya EU-direktiv. Beslut om ett nytt EU-direktiv fattades i december 2003. Detta innehåller ingen reglering för antroposofiska läkemedel. I direktivet för homeopatika, 2004/27 artikel 16/2A, ges möjlighet för medlemsländer att behålla eller införa särskilda regler i sitt territorium som avviker från dem som det hänvisas till i artikel 14, alltså som beskriver vad som betraktas som homeopatika.

Vidarkliniken är en viktig pusselbit i svensk sjukvård. I september 2004 motionerade flera riksdagspartier angående de antroposofiska läkemedlen. Man önskade ha dem kvar och finna en tillfredsställande långsiktig lösning. En av motionerna var gemensam för de fyra borgerliga partierna. Det var 2004/05:So651 av kristdemokraten Ulrik Lindgren m.fl. (kd, m, fp, c). De skrev också en reservation i betänkandet våren 2005. Nu är dessa partier i regeringen – men vad händer då?

Det behövs en långsiktig lösning som tar hänsyn till den antroposofiska medicinens speciella situation, läkarens förskrivningsrätt och patientens behov av säkerhet och individuellt anpassad behandling. Att få till en egen gruppering med beteckningen antroposofiska läkemedel spelar en nyckelroll för att få till stånd en sådan lösning. Är ministern beredd att verka för en sådan långsiktig lösning?

Anf. 60 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Jag ska försöka vara någorlunda precis, eller så precis som jag kan vara i det här läget. Det är ju så att det har upptäckts att den här lagstiftningen nog kolliderar med sig själv, så att säga, att det finns motsättningar inbyggda i lagstiftningen som det finns all anledning att reda ut.

Jag är för att många blommor ska blomma och att man provar olika metoder, naturligtvis, för att kunna möta sjukdomar – allt under den viktiga förutsättningen att läkemedlen hanteras och används på ett patientsäkert sätt. Vad vi nu har att göra är att försöka komma förbi den motsättning som finns i lagstiftningen, det som gör att man inte med nuvarande lagstiftning kan göra det här utan dessa motsättningar. Vi kan som regering inte med berätt mod bryta mot den lagstiftning som finns på plats utan vi måste hitta en väg ut ur den här ordningen. Vi har naturligtvis ingen annan önskan än att kunna åstadkomma en lösning som är långsiktig, klok och välfungerande och som har den enskilde patienten i centrum.

Anf. 61 GUNVOR G ERICSON (mp):

Herr talman! Det var ju ett glädjande besked att det ska få finnas många blommor som blommar när det gäller behandlingsmetoder under förutsättning att det är säkert för patienten. Den uppfattningen delar vi i Miljöpartiet. Möjligtvis kan man tolka ministern så att man avser att lösa det här lagstiftningsvägen. Som jag pekade på i mitt tidigare inlägg finns det en öppning i EU-direktivet om att man faktiskt kan fatta beslut om en lag på nationell nivå som reglerar det här. Skulle man då kunna tänka sig att man hittar en ny lagstiftning som tillgodoser behovet av en egen beteckning för antroposofiska läkemedel? Är det så man ska tolka ministrerns svar?

Anf. 62 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Man kan väl säga att eftersom lagen i någon mening är en paradox som behöver redas ut så bereds det arbetet just nu. Man kan enkelt säga att det finns två vägar att gå. Antingen följer vi lagen eller så ändrar vi lagen så att den blir bättre anpassad till den verksamhet som hittills har kunnat bedrivas. Under alla omständigheter återstår ett visst beredningsarbete innan vi kan ge klara besked om vilken väg vi väljer och hur lagstiftningen ska se ut. Det är också anledningen till den tidsmässigt korta tillståndspäriod som Vidarkliniken fick den här gången som svar på sin ansökan.

Anf. 63 GUNVOR G ERICSON (mp):

Herr talman! Antroposofiska läkemedel har en stark och självklar ställning i många andra länder, däribland Tyskland, och vi anser att de bör ha det även i Sverige. Men den förlängning som nu regeringen har gjort är ju ändå en ganska kort tid. Det är sex månader. Ministern säger nu att det återstår en hel del beredningsarbete. Om jag tolkar det rätt avser man kanske att lösa ut det här med lag. Det innebär att man måste stifta en ny lag, och den ska man alltså hinna få fram på mindre än sex månader för att det ska gå att lösa det moment 22 som finns i nuvarande

lagstiftning. Betyder det att ni tror att ett sådant förslag till lagstiftning ska kunna vara klart till halvårsskiftet?

Anf. 64 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Det finns som sagt olika sätt. Det ena sättet är att man kommer fram till att man måste ändra lagstiftningen. I det fallet föreställer jag mig i dag – nu är jag ute på tunn is – att man behöver ge ett nytt tidsbegränsat tillstånd för att en lagstiftning ska kunna komma på plats. Är det så att man väljer den andra metoden, nämligen med ansökningsförfarande och prövning i Läkemedelsverkets regi, är det en annan lösning. Där bör man naturligtvis i så fall noga överväga hur detta ska kunna ske med bibehållande av Vidarklinikens möjligheter att bedriva sin verksamhet. Jag tänker då framför allt på kostnadsfrågan, så att man löser ut den på ett för alla inblandade förnuftigt sätt.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på interpellation 2006/07:206 om palliativ vård

Anf. 65 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Ylva Johansson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att utveckla och säkerställa en god palliativ vård samt vilka åtgärder jag avser att vidta för att minska de stora regionala skillnaderna så att alla behövande kan erbjudas en likvärdig vård i livets slutskede.

Det är viktigt att skapa förutsättningar för en värdig vård i livets slutskede. Målet är bästa möjliga livskvalitet, både fysisk och psykisk, för patienten och för de närstående.

Landstingen har ett lagstadgat ansvar för att se till att alla medborgare erbjuds den vård de behöver. Detta ansvar omfattar naturligtvis även palliativ vård. Landstingens rätt till självbestämmande innebär samtidigt att de väljer hur de vill prioritera inom sin verksamhet och på vilket sätt de vill organisera sin vård. Det finns därför olika organisatoriska lösningar i olika landsting. Grundläggande är dock att all den vård som landstingen erbjuder ska uppfylla de krav på god vård och likabehandling som finns i hälso- och sjukvårdslagen.

Socialstyrelsen konstaterar i sin rapport *Vård i livets slutskede*, att möjligheterna att få palliativ vård har ökat över hela landet, både i tätort och i glesbygd. Utbyggnaden av avancerad hemsjukvård har också påtagligt ökat möjligheterna att få specialiserad palliativ vård, framför allt i ordinärt men även i särskilt boende.

Även om några landsting och kommuner fortfarande saknar vårdprogram för palliativ vård, har utvecklingen under de senaste åren gått i positiv riktning. Vårdprogram för palliativ vård har utarbetats i sju regioner och landsting. Samtidigt har en majoritet av de kommuner som tagit över ansvaret för hemsjukvården utarbetat riktlinjer för den palliativa vårdens mål och utformning. I två av tre kommuner finns samverkansavtal mellan kommunerna och landstinget/regionen. I nästan hälften av kommunerna finns särskilda samverkansavtal som rör den palliativa

vården. I var tredje kommun har huvudmännen också utarbetat gemensamma planer för kompetensutveckling av personalen.

Förutsättningarna för verksamhetsuppföljning inom den palliativa vården har också förbättrats. Ett nationellt kvalitetsregister för palliativ vård håller på att byggas upp vilket kommer att ge förutsättningar för ett systematiskt förbättringsarbete på regional och nationell nivå. Samtidigt håller det nationella rådet för palliativ vård på att utarbeta stödjande riktlinjer för palliativ vård i livets slutskede. Sammantaget ger detta ökade kunskaper om palliativ vård och därmed goda förutsättningar att på olika sätt främja den palliativa vårdens utveckling.

Sammanfattningsvis är det glädjande att kvaliteten på vården i livets slutskede generellt har förbättrats, men det är naturligtvis inte acceptabelt att det råder så stora regionala skillnader i vården. Alla ska kunna känna en trygghet i att få en värdig vård i livets slutskede.

Det återstår fortfarande en hel del att göra. Många parter är involverade som alla behöver ta sin del av ansvaret. Socialstyrelsen pekar i sin rapport på brister av olika slag som berör kommuner, landsting, privata vårdgivare och olika utbildningsinstitutioner. För egen del ska jag överväga de frågor som tagits upp i rapporten för att se om några åtgärder behöver vidtas från regeringens sida.

Anf. 66 YLVA JOHANSSON (s):

Herr talman! Tack, socialministern för svaret. Jag tycker att det är lite cirkelresonemang i socialministerns svar. Jag frågar ju vilka åtgärder regeringen och socialministern tänker vidta med anledning av rapporten. Socialministern svarar att han ska överväga om det ska vidtas några åtgärder med anledning av rapporten. Jag får inte svar på mina frågor.

Det är ändå snart två månader sedan rapporten kom. Förslag kan naturligtvis inte vara färdigberedda, men jag hade nog förväntat mig en viljeyttring i en fråga där socialministern själv säger att det är oacceptabelt stora skillnader.

Den palliativa vården har utvecklats dramatiskt på ett positivt sätt. Det är mycket glädjande. Det har gått snabbt framåt på många håll. Samtidigt är skillnaderna väldigt stora. Man kan jämföra med det prioriteringsbeslut som riksdagen tog för ett antal år sedan där man prioriterade olika insatser olika högt. I högsta prioritetsordning hamnade då vård av livshotande och akuta sjukdomar, där hamnade vård av sjukdomar som utan behandling leder till varaktigt invalidiserande tillstånd eller för tidig död. Där hamnade den palliativa vården och vården i livets slutskede.

Om man jämför det som finns med i prioriteringsgrupp 1 är det en anmärkningsvärd skillnad. De regionala skillnaderna tillåts vara större i den palliativa vården än när det gäller vård av livshotande akuta sjukdomar till exempel. Det bör, menar jag, föranleda åtgärder från regeringens sida.

Jag var ju ansvarig när den socialdemokratiska regeringen gav Socialstyrelsen det här uppdraget just för att vi skulle få ett bättre underlag. En hel del är redan på gång. Men jag tror inte att man kan vänta och tro att det här löser sig självt av huvudmännen, utan det krävs åtgärder.

Jag skulle vilja fråga socialministern om exempel på åtgärder som jag tror skulle vara rimliga.

Vad tänker socialministern göra för att utbildningen av läkare och annan vårdpersonal ska förstärkas när det gäller kunskaper om den palliativa vården? Här är uppenbart stora brister.

Drar socialministern någon slutsats av att det är så anmärkningsvärt stor skillnad mellan de fall där kommunen har tagit över hemsjukvårdsansvaret och de där hemsjukvårdsansvaret fortfarande ligger kvar på landstinget? Kommunerna är mycket bättre förberedda och har en bättre beredskap när det gäller den palliativa vården.

Vilka åtgärder tänker socialministern vidta för att minska den alarmrande regionala skillnaden? Det är inte en skillnad mellan stad och land eller mellan glesbygd och storstad. Det påpekar också ministern i svaret. Det är en anmärkningsvärt stor skillnad när det gäller tillgången till specialiserad palliativ vård.

Bara i drygt hälften, 65 %, av landets kommuner kan man erbjuda det. Det är så pass allvarligt att man borde göra något åt det.

Socialministern hänvisar själv i sitt svar till det arbete som bedrivs av Nationella rådet för palliativ vård. Jag undrar hur socialministern ser på det nationella rådets framtid. Det nationella rådet fick ju av den socialdemokratiska regeringen ett ekonomiskt stöd för det arbete som man nu bedriver. Jag delar uppfattningen att det är ett mycket viktigt arbete. Det finns inte aviserat några nya resurser till Nationella rådet för palliativ vård.

Jag vill fråga socialministern: Hur ser du på rådets arbete och hur ser du på möjligheten att finansiera det arbetet i framtiden?

Anf. 67 LARS-IVAR ERICSON (c):

Herr talman! För några veckor sedan dog Elly. När jag såg dödsannonsen i tidningen tänkte jag: Hur hade hon det den sista tiden? Jag hoppas att hennes sista tid i detta livet blev lika bra som den var för hennes man. Han fick bo kvar hemma. Han fick en god omvårdnad genom KVH, teamet Kvalificerad vård i hemmet. De sista veckorna var han på en hospisavdelning på lasarettet. Bredvid hans rum fanns det ett övernattningsrum för Elly.

Så kan det fungera när det blir så bra som möjligt i livets slutskede.

Enligt distriktsläkare Ingrid Fridegren från Svensk förening för palliativ medicin är Sverige världsbäst, eller bland de bästa, på att ta hand om oss när vi föds, men inte när vi dör.

Varje dag dör 250 personer i Sverige. En tiondel av dem skulle behöva palliativ vård av specialutbildad personal.

Jag tror att Sverige har mycket att lära av Storbritannien och våra nordiska grannländer när det gäller vård i livets slutskede. Jag undrar om socialministern kan tänka sig att göra några utländska studiebesök för att hämta impulser i ämnet. Det kan ju också vara aktuellt att besöka platser i Sverige där den palliativa vården fungerar. Välkommen till min hemkommun Hässleholm.

Vidare lär ju Stockholm och Östergötland vara långt framme på det här området.

Det måste bli en tempohöjning när det gäller den viktiga jämlikhetsfrågan. Var jag än råkar bo i landet ska jag ha lika stor rätt att bli väl omhändertagen när det svåraste svåra inträffar – jag står inför livets slutskede.

Den förra regeringen hade tillgång till en utredning från januari 2001. Det är en utredning som handlade om medel att förbättra den palliativa vården. Förslagen kom först 2005. Jag tolkar det som att det var ett område som inte var så starkt prioriterat av den förra regeringen. Jag hoppas att Göran Hägglund är beredd att vidta snabbare och mer kraftfulla åtgärder.

Jag har också en reflexion kring den viktiga forskningen i palliativ vård. Det lär finnas en enda professur i detta ämne. Hur ser socialministern på det?

Anf. 68 LENNART LEVI (c):

Herr talman! En del av det som jag tänkte säga är redan sagt, och jag ska inte upprepa det. 93 000 svenskar dör varje år. En vacker dag kommer klockan att ringa också för oss. Vi tror att det gäller de andra, men det gör det inte. Det är oss det gäller. Men att vi dör kan vi försona oss med. Det som det gäller är om vi dör den snabba döden – ungefär var femte gör det – eller den långsamma döden, och fyra av fem har detta predikament. Det är alltså 80 % som dör den långsamma döden. Då hänger det på var de dör, om de får effektiv smärtlindring, hjälp mot andnöd, hjälp mot ångest och tillräckligt med vätska och näring och om de har någon att hålla i handen och slipper få liggsår, vilket många faktiskt får.

Herr talman! Det är riktigt som har påpekats här att Socialstyrelsen har skrivit en rapport, och jag ska citera ur den rapporten. Enligt den är det ”vanligare” att allt den döende människan erbjuds är ”upprepade, korta sjukhusbesök, varvade med vård i hemmet av personal, som varken har tillräckliga stödresurser eller teoretisk kompetens för sin uppgift.” Samtidigt finns det helt klart specialiserad palliativ vård av hög kvalitet, och den finns i ungefär 60 % av landets kommuner. Det är ett glas som är halvfullt, men ibland kan man också säga att glaset är halvtomt. 40 % har det alltså inte.

Nu råkar det vara så att för drygt ett år sedan hade Göran Hägglund i egenskap av riksdagsledamot den utmärkta idén att interpellera den dåvarande regeringen om att man skulle återkomma med en proposition. Det var en bra idé då, och det är vad jag kan bedöma fortfarande en mycket bra idé. Så det som riksdagsledamoten föreslog kanske socialministern nu kan sätta i verket. Samtidigt vill jag också påpeka att den förra ministern med ansvar för sådana frågor, som vi just nu också har glädjen att ha i denna kammare, hade goda möjligheter under ganska många år att själv ta krafttag mot de problem som vi fortfarande har och som då med relativt små medel hade kunnat förebyggas. Jag har därför en vädjan, herr talman, till båda kombattanterna i linje med det som Lars-Ivar Ericson föreslog, att inte bara tycka lite löst om det hela utan att samverka så att vi, när vår stund kommer, får ett någorlunda anständigt slut.

Anf. 69 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Jag tycker att detta är en oerhört viktig diskussion. Det kanske inte är det som får de stora rubrikerna eller som det utspelar sig de hetsigaste debatterna om. Men det spelar naturligtvis en oerhört stor roll hur vi som politiker satsar på och prioriterar frågan om den palliativa vården, särskilt den i livets slutskede.

Om man tar helikoptern och höjer sig lite så får man säga att väldigt mycket har gått ganska snabbt. När jag var engagerad i landstingspolitiken för ungefär en evighet sedan så kom det en del nya ord som då var obekanta för de flesta. Man talade om hospis, man talade om palliativ vård och så vidare. I dag är detta en betydelsefull del av vardagen ute i Vård- och Omsorgs-Sverige. Det har skett en bra utveckling.

Vi ser att det fungerar väldigt bra på vissa håll samtidigt som vi ser att det fungerar mindre bra på andra håll. Och som politiker på riksnivå med statens resurser till förfogande vill vi naturligtvis att det ska vara jämbördigt över hela landet. Men vi vet förstås att vi är beroende av att kommunerna lyckas i sitt arbete och att landstingen drar sitt strå till stacken för att detta ska fungera väldigt bra för den person som behöver en särskild omvårdnad i livets slutskede till exempel.

Det som Socialstyrelsen har sagt i sin utvärdering handlar bland annat om att det har blivit bättre. Men man ser också att det behövs kompetensutveckling för personal som jobbar med palliativ vård. Det tror jag också är jätteviktigt. Man säger att vi behöver göra någonting åt de skillnader som finns mellan olika delar av landet. Man säger att det finns, som det brukar heta på modern svenska, en förbättringspotential på detta område. Och det gör det nog sannerligen.

Jag tror att det som rör fortbildning och handledning för personal som jobbar väldigt nära de personer som vi talar om är ett område som är väldigt viktigt. Jag tror att det är oerhört viktigt att utveckla samverkan mellan landsting, kommuner och andra vårdgivare när det gäller gemensamma mål för att kunna förverkliga vårdens innehåll med patienten i centrum. Jag tror att det är viktigt att fundera på hur man kan förstärka den enskildes livskvalitet. Hur kan den enskilde själv få välja var man ska vårdas i livets slutskede? Jag tror att det är viktigt.

Vi ska också fundera över hur vi kan få flera att ägna sig åt det som rör åldrandets sjukdomar, geriatriken, och den palliativa vården, som kanske inte är det som folk som ägnar sig åt frågor på vårdområdet med automatik dras till.

I fråga om en del av detta kan vi puffa på, underlätta, driva på och samtala med kommuner och landsting. En del av detta är sådant där vi är beroende av deras vilja och deras förmåga att prioritera inom snäva ekonomiska ramar också på detta område i fortsättningen.

Jag är naturligtvis beredd att utifrån den position som jag har hjälpa till att driva på och att samtala med kommuner och landsting för att se till att vi får en värdig vård, så att ingen behöver vara rädd att dö just av det skälet att vi har brister när det gäller lindringen under de sista dagarna av våra liv.

Anf. 70 YLVA JOHANSSON (s):

Herr talman! Jag delar socialministerns uppfattning att det finns många angelägna frågor som vi diskuterar här i kammaren och som sta-

ten är engagerad i utan att det är möjligt eller ens önskvärt att staten skulle ta över dem, utan det är nödvändigt att sjukvårdshuvudmännen själva gör prioriteringar. Och det är naturligtvis alltid en svår avvägning hur man ska dra den gränsen. Ibland är det så att de förslag som läggs fram, det gäller till exempel utredningen om den palliativa vården, framför allt vänder sig till sjukvårdshuvudmännen. Det var därför svårt att lägga fram en proposition till riksdagen om detta. Vi hade också en situation då vi hade dåligt med kunskaper om hur de faktiska bristerna såg ut. Nu har vi bättre underlag efter att Socialstyrelsens rapport har kommit. Och arbetet med att bygga upp ett nationellt kvalitetsregister och att ta fram rådgivande riktlinjer är igångsatt av Nationella rådet för palliativ vård, och det är mycket bra. Så det är på gång.

Men även med detta sagt tycker jag att det fortfarande finns åtgärder som, utifrån vad Socialstyrelsen nu redovisar, det är rimligt att staten och socialministern överväger.

Vi talar här om den palliativa vården i livets slutskede. En viktig fråga är: När avgör man att livet är i ett slutskede? Det är inte en kompetens som alla besitter, utan det krävs ibland specialistkompetens för att kunna bedöma när man går in i ett sådant skede, i ett slutskede av en palliativ vård. Det är ofta här som det brister. Då visar man på kompetensbristerna i grundutbildningen. Jag tycker att det är en sådan fråga där staten faktiskt kan agera. Socialministern kan ta upp frågan om hur man ska se på grundutbildningen med sin kollega i Utbildningsdepartementet. Fortbildningen är naturligtvis tydligare ett ansvar för huvudmännen. Men där går det naturligtvis också att påverka detta på olika sätt.

Jag vill också ta upp frågan om att det inte bara handlar om att socialministern ska tala med huvudmännen utan att det också handlar om att vi till exempel ser en stor skillnad, vilket förvånade mig, mellan de kommuner som har ansvaret för hemsjukvården och de kommuner som inte har det när det gäller beredskapen. Jag trodde inte att skillnaden var så stor som Socialstyrelsen här redovisar. Det är klart att det inte är det enda skälet till att jag tycker att man bör föra över ansvaret för hemsjukvården till alla kommuner. Det fanns ett sådant förslag förberett på Socialdepartementet när Göran Hägglund tillträdde, och Göran Hägglund förklarade att det inte blir något sådant lagförslag. Det är också ett ansvar som man tar, om huruvida staten ska lagstifta om möjligheten för kommunerna att ta över. Sanningen är ju att många kommuner vill ta över men att de inte får göra det därför att landstingen säger nej.

Sedan tror jag att det är fel att, som socialministern gör, hänvisa till snäva ekonomiska ramar. Jag tror inte att det är det som är problemet. Jag tror inte att den glädjande utveckling, den dramatiska och kraftiga utveckling, som vi sett under senare år när det gäller den palliativa vårdens både utbredning och kvalitet beror på att vi har mer pengar till det. Inte heller tror jag att bristerna framför allt gäller det ekonomiska, utan det handlar mycket, tror jag, om kompetens och om att använda den kunskap som finns. Även om det kanske behövs mer forskning är, tycker jag, det största problemet i dag att den kunskap som finns inte kommer ut överallt i organisationen och därför inte används.

Ta bara en sådan sak som att kunna ta ställning till att patienten är i det läget att det faktiskt är livets slutfas och hur man hanterar det både gentemot patienten själv och gentemot anhöriga.

Jag håller med socialministern om att det finns mycket som man önskar men som man inte kan eller bör peta i från riksdagens och regeringens sida. Det är några saker som jag har ställt frågor om. Jag skulle gärna vilja ha svar på de punkterna.

Anf. 71 LARS-IVAR ERICSON (c):

Herr talman! Centerpartiet anser att två viktiga etiska principer ska ligga till grund för all hälso- och sjukvård. Den första principen är människovärdesprincipen som anger att alla människor har samma mänskliga rättigheter och samma rätt att få dem respekterade. Den andra principen anger att resurserna ska satsas på de områden där de största behoven finns. Särskilt ska de beaktas som inte kan göra sin stämma hörd.

De båda principerna gäller också den palliativa vården, alltså vård i livets slutskede.

Inför döden är vi alla lika men ändå unika. Alla har vi olika behov som behöver åtgärdas för att allt ska bli så bra som möjligt. Det är ovärdigt att den palliativa vårdens principer inte kan slå igenom i alla kommuner och landsting.

Vi kan inte överge dem som lever med svår smärta och ångest de sista dagarna i livet, och vi kan inte överge deras anhöriga som behöver hjälp både under vårdtiden och efter dödsfallet. Därför är det ett mycket angeläget ämne som vi i dag här diskuterar. Döden angår oss alla. Det är viktigt med en värdig vård vid livets slut. Jag hoppas att ministern kan åstadkomma mycket på detta område.

Anf. 72 LENNART LEVI (c):

Herr talman! Återigen: Det är lätt att instämma. Att skriva beställningssedlar är lätt men tjänar inte mycket till. Min vädjan gäller både socialministern och Ylva Johansson som medmänniskor. En vacker dag kommer klockan att klämta också för er.

Vi, ni och jag, har det ganska väl ställt. Vi kan köpa oss tjänster, och vi kan i kraft av vårt tidigare inflytande se till att vi får det. Men många kan inte det. De tar stryk på ett sätt som inte är värdigt ett civiliserat samhälle.

Jag minns min gamle vän och kollega Jerzy Einhorn, borta sedan ett antal år tillbaka och tidigare chef för Radiumhemmet. Han brukade säga: Antalet snuvor i ett samhälle är mycket större än antalet cancrar och därför kan snuvorna i bästa demokratiska ordning besluta förmåner åt sig själva på cancrarnas bekostnad.

Herr talman! Jag hoppas innerligt att socialministern, som är känd för människovänlighet och för att bry sig om etiska aspekter, ser till att detta sätt att resonera inte gäller de mest utsatta, de mest sårbara och de svårast lidande – de som ligger på sitt yttersta – så snälla, kom med en proposition!

Anf. 73 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Tack för många kloka inlägg! Jag vet att Ylva Johansson har möjlighet till ytterligare ett inlägg. Jag ska försöka säga några ord om det som sagts.

Ylva Johansson ställer en fråga om utbildning och säger att det i det sammanhanget finns ett tydligt exempel på där vi har en roll att spela, på nationell nivå. I det instämmer jag. Där har vi en roll att spela, och den möjligheten ska vi naturligtvis använda utifrån de erfarenheter som vunnits. Frågan är hur man behöver förändra utbildningarna för att höja kunskapsnivån och förbereda studenterna på livet ute i verkligheten så att de står så väl rustade som möjligt för att möta människor som ligger på sitt yttersta.

När det gäller organisationsfrågan om hemsjukvården har vi lite olika uppfattningar. Jag har uppfattningen att det bör ordnas efter olika lokala förhållanden. Det ska inte tryckas på uppifrån, utan det bör växa underifrån.

När det gäller resonemanget om att prioritera inom snäva ekonomiska ramar vill jag mer kanske sätta mig i kommun- och landstingspolitikernas roll. De tycker – på goda grunder förstås – att de har för lite pengar för att kunna genomföra allt det som de skulle vilja göra. Det handlar då om att få upp de här frågorna högt i medvetandegrad så att man inte glömmer bort de människor som talar med de kanske tystaste rösterna – om de alls hörs. Där har vi som politiker ett ansvar för att kunna fylla i och förse dem med megafoner så att de kan göra sig hörda i debatten och diskussionen om hur resurserna används på bästa möjliga sätt. Där är naturligtvis politikerns och inte minst läkares och sjukvårdsplanerarens medvetande oerhört betydelsefullt för att det ska fungera.

Lars-Ivar Ericson talar om de principer som ska gälla för all vård – förstås – inte minst vården i livets slutskede. Jag håller givetvis med till hundra procent. Vi människor är alla lika mycket värda vare sig vi är i början av livet eller vi är i slutet av livet.

Vi ska göra allt vi kan för att vården ska bli värdig. Även när vi vet att livet inom kort tar slut ska det vara omvårdnad och smärtlindring, och det ska vara mänskligt och inriktat på att ingen ska behöva känna existentiell ångest. Man bör få en möjlighet att hålla någon i handen om man behöver det i livets absoluta slutskede.

En sak som jag ytterligare tänkte stryka under är att vi kanske också har en roll att spela som medlemmar eller aktiva i politiska partier. Vi träffar kommunpolitiker och landstingspolitiker och naturligtvis också kolleger på den nationella nivån och kan i de sammanhang som där erbjuds också samtala med våra partikolleger på olika nivåer om de här frågorna just för att stryka under den betydelse som frågorna har.

Vi kan göra en hel del på central nivå. Men i väldigt mycket är vi beroende av ett gott samarbete med våra kommun- och landstingspolitiker så att vi får den verksamhet som vi vill ha ute i landet just för att underlätta för människor som befinner sig i livets slutskede.

Anf. 74 YLVA JOHANSSON (s):

Herr talman! Också jag vill tacka för en bra debatt. Jag tolkar ändå debatten så att socialministern har lämnat det han säger i sista meningen i det formella, skriftliga, svaret, att han ska överväga *om* några åtgärder behöver vidtas från regeringens sida. Jag hoppas att det är *vilka* åtgärder som behöver vidtas och *hur* de ska utformas som ministern tänker överväga.

Däremot är jag inte lika säker som mina meddebattörer från socialutskottet på att en proposition råder bot på bristerna. Det kan mycket väl vara fråga om andra åtgärder som regeringen också förfogar över. Det är alltså inte säkert att det är en ny lagstiftning som behövs, utan det kan mycket väl handla om andra delar.

Göran Hägglund har svarat på min fråga om hemsjukvården. Där har vi olika syn. Vi vill ha en lagstiftning som är sådan att det är kommunen som har huvudansvaret men att kommunen har möjlighet att överlämna detta till landstinget när man finner det vara bäst. I dag har vi den motsatta ordningen, vilket gör att kommuner hamnar i en fälla. De *får* inte ta över därför att landstinget säger nej. Det hade varit rimligare att lägga ansvaret på kommunerna.

Några av de frågor som jag ställt kvarstår – frågor som jag gärna skulle vilja ha svar på i ministerns slutinlägg.

Jag fick höra att kompetensen är en viktig fråga. Betyder det att socialministern tänker ta initiativ i fråga om grundutbildning för läkare och annan vårdpersonal i kunskap om palliativ vård? Vilka åtgärder tänker socialministern vidta när det gäller de regionala skillnaderna? Jag vet, och tycker att det är riktigt, att socialministern inte kan gå in och bedriva vården på olika sätt hos olika sjukvårdshuvudmän. Men en möjlig åtgärd är de stödjande riktlinjer som Nationella rådet för palliativ vård håller på att utarbeta och där Nationella rådet snart inte har några resurser kvar. Hur ser socialministern på de ekonomiska förutsättningarna för Nationella rådet att fortsätta och fullfölja detta viktiga arbete som har påbörjats?

Anf. 75 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Vi behöver jobba vidare när det gäller frågorna som rör kompetensen hos läkare och annan personal. I vilka former det kommer att göras kan jag inte svara på i dag, men det här är oerhört angeläget.

När det gäller regionala skillnader handlar det väldigt mycket om att ha en bra dialog med kommuner och landsting men också att ha, som Ylva Johansson säger, riktlinjer som inom kort kan tjäna som en hjälp. Jag tror också väldigt mycket på jämförelser mellan olika sätt att arbeta på, att lära av dem som lyckas bäst, att man visar hur det kan fungera och som kanske är möjligt att genomföra på andra platser.

Det fortsatta arbetet på det här området är jag säker på kommer att uppta mycket av min tid. Jag vill att det ska uppta mycket av min tid, eftersom jag bedömer att det här är en väldigt betydelsefull fråga. Jag hoppas att vi får tillfälle att återkomma i ytterligare diskussioner om hur vi tillsammans ska kunna se till att den palliativa vården, som har tagit rejäla skutt framåt, ytterligare förbättras med människovärde som utgångspunkt så att vi får en så bra vård som vi någonsin kan.

Tack för alla goda inlägg!

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 76 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Ylva Johansson har frågat mig vilka åtgärder jag tänker vidta med anledning av de problem med försämrad tandhälsa i vissa grupper av barn och ungdomar som Socialstyrelsens rapport om tandhälsan hos barn och ungdomar 1985–2005 redovisar.

Rapporten visar som sagt att betydande förbättringar av tandhälsan hos barn och ungdomar skett under perioden 1985–2005. Detta är en mycket betydelsefull och glädjande utveckling. Under de senaste åren har emellertid utvecklingen stannat av, och Socialstyrelsen redovisar också att tandhälsan tycks ha försämrats något hos de barn som har mest karies.

Det är angeläget att så långt möjligt bibehålla en god tandhälsa hos de yngre, eftersom det minskar behovet av tandvård i vuxen ålder. De tendenser till försämringar i tandhälsan som kan noteras hos vissa grupper är viktiga att följa upp. Det finns inget som talar för att förändringen är kopplad till en försämring av barntandvården. Snarare finns förklaringen i förändrade kostvanor.

Socialstyrelsen har pekat på att den statistik som i dag samlas in och redovisas inte ger en tillräckligt bra bild av tandhälsan i de berörda åldersgrupperna. Statistiken behöver kompletteras med vissa bakgrundsdata samt uppgifter om exempelvis initiala kariesskador.

Regeringen har därför gett Socialstyrelsen i uppdrag att tillsammans med bland annat Sveriges Kommuner och Landsting se över metoderna för att samla in statistik avseende tandhälsa hos barn och ungdomar samt utarbeta förslag till förbättringar. Uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2007. Ett bra statistikunderlag är viktigt för att man ska kunna analysera utvecklingen och vidta rätt åtgärder.

Enligt tandvårdslagen ansvarar landstingen för barn- och ungdomstandvården, och det ankommer därför på landstingen att avgöra vilka insatser som behöver göras för att förbättra tandhälsan i utsatta grupper. Sådana insatser kan bland annat bestå i ökade satsningar på förebyggande åtgärder till grupper med sämre tandhälsa. I svaren på Socialstyrelsens enkät för år 2005 uppgav nästan alla landsting att resurser tilldelas de enskilda klinikerna bland annat baserat på tandhälsoläget. Regeringen och Socialstyrelsen kommer naturligtvis att även i fortsättningen noga följa utvecklingen.

Anf. 77 YLVA JOHANSSON (s):

Herr talman! Tack, socialministern, för svaret.

Vi har under de senaste åren sett en kraftig förbättring av barns tandhälsa. Det är mycket glädjande, och det är mycket glädjande att de larmrapporter som har förekommit om en kraftig försämring visar sig sakna fog. Det kan vi enas om.

*Svar på
interpellationer*

Jag delar den uppfattning som redovisas i svaret att vi inte – jag tror inte heller det – har haft någon försämring av barntandvården. Jag tror inte att det är skälet till det vi ser. Jag är väl medveten om det dåliga statistikunderlaget inom tandvårdens område och välkomnar förbättringar.

I mycket är vi överens, men det är en fråga där jag inte är överens, och det är när socialministern hänvisar till förändrade kostvanor. Det vi ser i Socialstyrelsens rapport är att det är en liten grupp barn – man har mätt tolvåringar – som redan hade dålig tandhälsa har fått en försämrade tandhälsa. Det är inte samma barn, men det är alltså barn i de grupperna. Det kan också vara samma barn. Skulle det vara resultatet av förändrade kostvanor? Jag undrar vad socialministern grundar det på. I allmänhet när man ser på kostvanor är det befolkningsunderlaget man ser på, och då borde vi se en försämring generellt, vilket vi inte gör. Men socialministern kanske sitter med annan kunskap som jag inte känner till.

Jag skulle snarare söka svaret någon annanstans, och det är förändrade villkor. Barns villkor kanske har förändrats, utsatta barns villkor kanske har försämrats, och det är någonting som kanske också syns i tänderna. Det kan handla om barn inom den sociala barn- och ungdomsvården till exempel. Det kan handla om barn som har andra sjukdomar. Är det så att deras tandhälsa har försämrats? Det kan handla om barn till olika invandrargrupper. Vi behöver inte dra alla grupper över en kam, det kan se väldigt olika ut, men det kan handla om vissa grupper invandrabarn som har kommit till Sverige eller barn som är födda i Sverige till invandrade föräldrar. Det kan vara olika socioekonomiska faktorer.

Jag tror att man snarare borde söka svaren i barns villkor. Jag tycker att det verkar troligt att om barn har försämrade villkor på andra sätt riskerar det att synas i tandhälsan.

En lite allvarlig fråga, tycker jag, är att trots att många landsting, precis om socialministern redovisar, redan satsar särskilda medel på de grupper som har sämre tandhälsa har vi under de allra senaste åren sett en försämring hos de här barnen. Den åtgärden är tydligen inte tillräcklig. Den tycks finnas, annars skulle man efterfråga den åtgärden. Den är säkert bra, men kanske är det också andra saker som man bör göra.

Jag skulle vilja fråga: Vad finns det för grund för att hänvisa till kostvanor, och hur ser socialministern på min hypotes att det handlar om försämrade villkor för vissa barn?

Anf. 78 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Jag tror att Ylva Johansson har rätt i väldigt mycket i det som hon säger när det gäller förändringar. Vi kan se att en grupp som nästan inte har funnits har blivit större och på senare tid blivit ännu något större när det gäller just dålig tandhälsa och att det finns grupper som framför allt kommer från omständigheter där de sociala villkoren är tuffare än vad barn i allmänhet har. Jag tror att man kommer att behöva jobba mer för att möta det här i framtiden genom att naturligtvis särskilt titta på den gruppen men också att fortsatt arbeta för att inte släppa den breda och välfungerande barn- och ungdomstandvård som vi har för övrigt.

Då kommer jag in på detta med förändrade kostvanor. Både Ylva Johansson och jag har barn i den åldern där man äter på lite oregelbundna tider och kanske har en kost som kan lämna en del övrigt att önska. Där handlar det delvis naturligtvis om föräldrarnas ansvar men också om skolans roll i sammanhanget och naturligtvis tandvårdens roll när det gäller information om det som förebygger.

Det är nog många goda krafter som måste samverka, och jag är hemskt ledsen att behöva säga att jag inte har någon patentiösning i det här fallet, ingen *quick fix* som kommer att lösa alla problem. Det krävs nog mycket hårt arbete, ett bättre statistikunderlag som gör att man kan finna var insatserna främst bör sättas in och ett systematiskt arbete med att hitta de rätta metoderna. Vi vet att en dålig tandhälsa under barn- och ungdomsåren naturligtvis leder till att man har detta med sig under lång tid, i värsta fall genom hela livet.

Anf. 79 YLVA JOHANSSON (s):

Herr talman! Jag tror att vi kan vara överens om mycket i den här diskussionen. Jag bidrar gärna till att vi håller fast vid den framgångssaga som den svenska barn- och ungdomstandvården är. Den är ju sann. Det finns ingen anledning att ifrågasätta att det är en mycket framgångsrik modell. Samtidigt måste vi kunna se att det också finns brister för vissa barn. Det är inte säkert att det är brister inom barn- och ungdomstandvården utan det kan också vara andra brister.

Frågor om kostvanor hos barn och vuxna är naturligtvis en viktig fråga. Den får vi återkomma till i andra sammanhang, för det är ett bredare folkhälsoperspektiv än det som jag tar upp här.

Jag tänkte avstå från mitt sista inlägg, men jag skulle vilja avsluta med att uppmana socialministern, som säger att han inte har några patentiösningar, och det tror jag på, att i många sammanhang följa upp till exempel hur barn mår i olika utsatta situationer. Det kanske kunde vara intressant att ibland också följa upp tandhälsan. Den följer ofta somatiska sjukdomar, till exempel effekter som syns om barn är utsatta.

Kanske skulle det också vara en poäng att titta på om tandhälsa följer ett mönster som skapas av andra problem. Vi har nyligen, när psykiatrisamordnaren har redovisat sitt slutbetänkande, sett en alarmerande dålig tandhälsa hos vuxna, som den rapporten handlar om, med psykisk ohälsa. Kanske finns det andra sådana kopplingar som på grund av den undermåliga statistiken på området också är svåra att se, men där socialministern har möjlighet att i kommande frågor uppmärksamma utsatta barns tandhälsa.

Tack för debatten!

Anf. 80 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Tack, Ylva Johansson! Jag tror att det ligger väldigt mycket i detta och att det är angeläget att vi fortsätter att vara mycket uppmärksamma, att vi lyssnar på de signaler som kommer och att vi skaffar oss ett bättre underlag för de åtgärder som vi kan vidta på politisk väg för att undanröja de tecken som vi ser på en försämrad tandhälsa.

En sak som jag funderat på under den här debatten handlar om ätstörningar och om barn som äter mediciner av olika skäl. Det är väl bekant att just sådana saker också försämrar tandhälsan. Men kanske är det sådant som förekommer i så liten omfattning att det inte skulle märkas i den här statistiken. Det är ändå värt att följa detta vidare.

Jag hoppas att vi får tillfälle att återkomma till den här diskussionen i ett senare skede. Frågan är alltför viktig för att glömmas bort. Den bör vi återkomma till.

Tack för den här diskussionen!

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämnds-sammanträde

Talmannen anmälde att uppteckningar från EU-nämndens sammanträde fredagen den 15 december inkommit.

15 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 26 januari

2006/07:266 Elpriserna och basindustrins konkurrenskraft

av *Alf Eriksson* (s)

till näringsminister *Maud Olofsson* (c)

den 29 januari

2006/07:267 EU:s konstitution

av *Ulf Holm* (mp)

till statsrådet *Cecilia Malmström* (fp)

2006/07:268 Ekonomisk ersättning vid störningar i telenätet

av *Carina Adolfsson Elgestam* (s)

till statsrådet *Åsa Torstensson* (c)

2006/07:269 Barnpornografi

av *Maria Kornevik Jakobsson* (c)

till justitieminister *Beatrice Ask* (m)

2006/07:270 Rätten att skilja sig

av *Luciano Astudillo* (s)

till justitieminister *Beatrice Ask* (m)

2006/07:271 Granskningsavgifter

av *Fredrick Federley* (c)

till arbetsmarknadsminister *Sven Otto Littorin* (m)

2006/07:272 Mångfald i statliga bolag och myndigheter

av *Luciano Astudillo* (s)

till näringsminister *Maud Olofsson* (c)

2006/07:273 A-kassa för säsonganställda
av *Ulf Holm* (mp)
till arbetsmarknadsminister *Sven Otto Littorin* (m)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 13 februari.

16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 26 januari

2006/07:552 Återkallande av läkarlegitimation

av *Krister Örnffjäder* (s)
till socialminister *Göran Hägglund* (kd)

2006/07:553 Beslagtagna bilars värde

av *Krister Örnffjäder* (s)
till justitieminister *Beatrice Ask* (m)

2006/07:554 Flexiblare strandskyddsregler

av *Tobias Krantz* (fp)
till miljöminister *Andreas Carlgren* (c)

2006/07:555 De gömda barnens skolgång

av *Anita Brodén* (fp)
till statsrådet *Tobias Billström* (m)

2006/07:556 En möjlig ökning av patent

av *Solveig Hellquist* (fp)
till näringsminister *Maud Olofsson* (c)

2006/07:557 Innovationsforskning

av *Solveig Hellquist* (fp)
till utbildningsminister *Lars Leijonborg* (fp)

2006/07:558 Bemanningsföretagens ofördelaktiga villkor

av *Anna König Jerlmyr* (m)
till arbetsmarknadsminister *Sven Otto Littorin* (m)

2006/07:559 SGU:s mineralkontor i Malå

av *Karl Gustav Abramsson* (s)
till näringsminister *Maud Olofsson* (c)

2006/07:560 Informationen vid SGU:s mineralkontor i Malå

av *Karl Gustav Abramsson* (s)
till näringsminister *Maud Olofsson* (c)

2006/07:561 Utredningen *Frågor om företrädare och ställföreträdare för vuxna*

av *Barbro Westerholm* (fp)
till socialminister *Göran Hägglund* (kd)

2006/07:562 Exportkontrollrådet

av *Lars Johansson* (s)
till statsrådet *Sten Tolgfors* (m)

Prot. 2006/07:56
30 januari

2006/07:563 Regleringsbrev till Statens strålskyddsinstitut
av *Jan Lindholm* (mp)
till näringsminister Maud Olofsson (c)
2006/07:564 Nya lokala radiokanaler inom Sveriges Radio
av *Tomas Tobé* (m)
till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)
2006/07:565 SJ:s vagnpark
av *Egon Frid* (v)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

den 30 januari

2006/07:566 Telekommunikationer
av *Krister Örnjäder* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)
2006/07:567 Register för utövare av komplementär medicin
av *Kerstin Engle* (s)
till socialminister Göran Hägglund (kd)
2006/07:568 Handlingar från EU-kommissionen på svenska
av *Christina Axelsson* (s)
till statsrådet Cecilia Malmström (fp)
2006/07:569 Mordet på Hrant Dink
av *Hans Linde* (v)
till utrikesminister Carl Bildt (m)
2006/07:570 Samhällets samlade helikopterverksamhet och Bergas roll
av *Allan Widman* (fp)
till försvarsminister Mikael Odenberg (m)
2006/07:571 Djurskyddsmyndighetens föreskrifter
av *Cecilia Widegren* (m)
till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)
2006/07:572 Sexualbrott mot barn i Stillahavsområdet
av *Lars-Ivar Ericson* (c)
till utrikesminister Carl Bildt (m)
2006/07:573 Brottsförebyggande arbete
av *Lars-Ivar Ericson* (c)
till justitieminister Beatrice Ask (m)
2006/07:574 Fredsaktivister på Sri Lanka dödshotade
av *Ulf Holm* (mp)
till utrikesminister Carl Bildt (m)
2006/07:575 Betalning av fordonsskatt
av *Peter Pedersen* (v)
till finansminister Anders Borg (m)
2006/07:576 Representation i statliga styrelser
av *Cecilia Wigström* i Göteborg (fp)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2006/07:577 Folke Bernadotteakademin
av *Eva Sonidsson* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

Prot. 2006/07:56
30 januari

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 13 februari.

17 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 30 januari

2006/07:533 Små EU-staters rätt till en EU-kommissionär
av *Ulf Holm* (mp)

till statsrådet Cecilia Malmström (fp)

2006/07:538 Försämringar av statsbidraget för vuxenutbildning i Eskilstuna

av *Fredrik Olovsson* (s)

till statsrådet Jan Björklund (fp)

2006/07:541 Utbildning för hantverksyrken i Norden

av *Lars Wegendal* (s)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 13 februari.

18 § Kammaren åtskildes kl. 19.23.

Förhandlingarna leddes
av tredje vice talmannen från sammanträdets början till ajourneringen
kl. 15.59 och
av talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Meddelande om frågestund	1
3 § Meddelande om aktuell debatt	1
4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
5 § Svar på interpellation 2006/07:238 om Pålängebarnas samåkning	3
Anf. 1 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	3
Anf. 2 PETER ERIKSSON (mp)	4
Anf. 3 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	5
Anf. 4 PETER ERIKSSON (mp)	5
Anf. 5 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	5
Anf. 6 PETER ERIKSSON (mp)	5
Anf. 7 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	6
6 § Svar på interpellationerna 2006/07:162 och 231 om klimat och infrastruktur i Bohuslän	6
Anf. 8 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	6
Anf. 9 JACOB JOHNSON (v)	7
Anf. 10 KARIN SVENSSON SMITH (mp)	8
Anf. 11 MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c)	9
Anf. 12 TINA EHN (mp)	9
Anf. 13 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	10
Anf. 14 JACOB JOHNSON (v)	11
Anf. 15 KARIN SVENSSON SMITH (mp)	12
Anf. 16 MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c)	13
Anf. 17 TINA EHN (mp)	13
Anf. 18 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	14
Anf. 19 JACOB JOHNSON (v)	15
Anf. 20 KARIN SVENSSON SMITH (mp)	15
Anf. 21 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	16
7 § Svar på interpellation 2006/07:213 om situationen i Somalia	16
Anf. 22 Utrikesminister CARL BILDT (m)	16
Anf. 23 HANS LINDE (v)	18
Anf. 24 Utrikesminister CARL BILDT (m)	19
Anf. 25 HANS LINDE (v)	20
Anf. 26 Utrikesminister CARL BILDT (m)	21
Anf. 27 HANS LINDE (v)	22
Anf. 28 Utrikesminister CARL BILDT (m)	22
8 § Svar på interpellationerna 2006/07:218, 232 och 242 om utrikesministerns oväld	23
Anf. 29 Utrikesminister CARL BILDT (m)	23
Anf. 30 BOSSE RINGHOLM (s)	24
Anf. 31 VERONICA PALM (s)	25
Anf. 32 PETER HULTQVIST (s)	26
Anf. 33 Utrikesminister CARL BILDT (m)	27

Anf. 34	BOSSE RINGHOLM (s)	28
Anf. 35	VERONICA PALM (s)	29
Anf. 36	PETER HULTQVIST (s)	30
Anf. 37	MORGAN JOHANSSON (s)	31
Anf. 38	Utrikesminister CARL BILDT (m)	31
Anf. 39	BOSSE RINGHOLM (s)	32
Anf. 40	VERONICA PALM (s)	33
Anf. 41	PETER HULTQVIST (s)	34
Anf. 42	MORGAN JOHANSSON (s)	34
Anf. 43	Utrikesminister CARL BILDT (m)	35
9 §	Svar på interpellation 2006/07:223 om studiemedel vid sjuk- eller aktivitetsersättning	35
Anf. 44	Utbildningsminister LARS LEIJONBORG (fp)	35
Anf. 45	HELENE PETERSSON i Stockaryd (s)	36
Anf. 46	Utbildningsminister LARS LEIJONBORG (fp)	37
Anf. 47	HELENE PETERSSON i Stockaryd (s)	38
Anf. 48	Utbildningsminister LARS LEIJONBORG (fp)	39
Anf. 49	HELENE PETERSSON i Stockaryd (s)	40
Anf. 50	Utbildningsminister LARS LEIJONBORG (fp)	40
	Ajournering	41
	Återupptagna förhandlingar	41
10 §	Svar på interpellation 2006/07:239 om regeringens begäran om fler utsläppsrätter från EU-kommissionen	41
Anf. 51	Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	41
Anf. 52	PER BOLUND (mp)	43
Anf. 53	Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	44
Anf. 54	PER BOLUND (mp)	45
Anf. 55	Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	46
Anf. 56	PER BOLUND (mp)	47
Anf. 57	Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	48
11 §	Svar på interpellation 2006/07:178 om möjligheten att förskriva antroposofiska läkemedel	49
Anf. 58	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	49
Anf. 59	GUNVOR G ERICSON (mp)	50
Anf. 60	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	51
Anf. 61	GUNVOR G ERICSON (mp)	51
Anf. 62	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	51
Anf. 63	GUNVOR G ERICSON (mp)	51
Anf. 64	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	52
12 §	Svar på interpellation 2006/07:206 om palliativ vård	52
Anf. 65	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	52
Anf. 66	YLVA JOHANSSON (s)	53
Anf. 67	LARS-IVAR ERICSON (c)	54
Anf. 68	LENNART LEVI (c)	55
Anf. 69	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	56
Anf. 70	YLVA JOHANSSON (s)	56
Anf. 71	LARS-IVAR ERICSON (c)	58
Anf. 72	LENNART LEVI (c)	58

Anf. 73 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	58
Anf. 74 YLVA JOHANSSON (s)	59
Anf. 75 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	60
13 § Svar på interpellation 2006/07:225 om försämrad tandhälsa hos vissa barn	61
Anf. 76 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	61
Anf. 77 YLVA JOHANSSON (s)	61
Anf. 78 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	62
Anf. 79 YLVA JOHANSSON (s)	63
Anf. 80 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	63
14 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämndssammanträde	64
15 § Anmälan om interpellationer	64
16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	65
17 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	67
18 § Kammaren åtskildes kl. 19.23.	67

